

Šiame numery

Visų kryptų novelistai, klausykite.
Oskaras Vladislovas Milašius – Lietuvos diplomatas.
Pierre Emmanuel eilėraščių.
Antanas Maceina kelia rūpestį žmogumi
Bronio Railos atsiminimai apie Joną Aistį.
Šiame numery Kenčiančios Bažnyčios kongresas.

Milašius – Lietuvos diplomatas

Aštuntasis O. V. Milašiaus Bičiulių draugijos sąsiuvinis

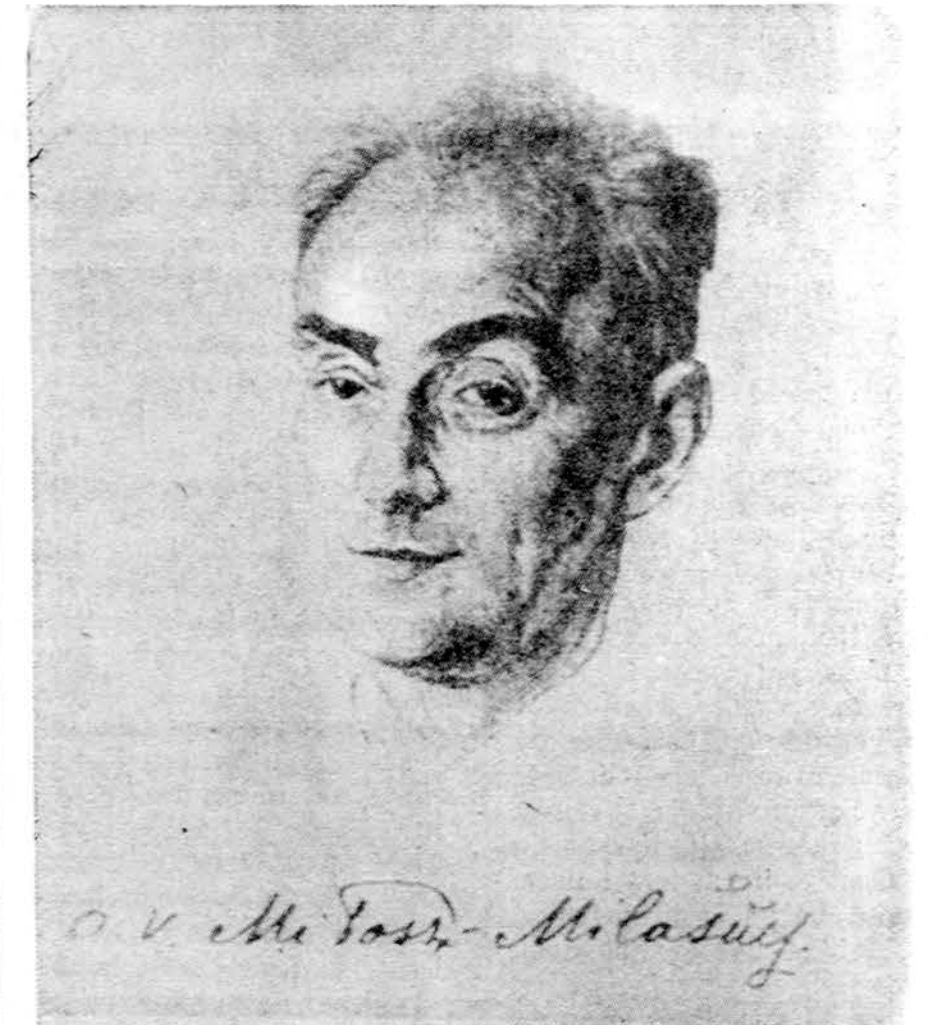
J. DAINAUSKAS

1972 m. pabaigoje „Les Amis de Milosz“ draugija Paryžiuje, Andre Silveire leidykloje, išleido savo 8-ji, 48 puslapių sąsiuvinį, kurį gavo visi tos draugijos nariai. Jo didžiausią dalį (- 36 p.) užima 16 laišku, 1920-28 metais Milašiaus rašytų grafiui M. Prozorui bei jo dukteriai p. G. Currat - Prozor, gyvenančiai Šveicarijoje, ir kuri tuos laiškus neseniai atidavė draugijai. Vienuolika tų laišku rašyti ant mūsų pasiuntinybės – Legation de Lithuanie – blankų, Milašius su Prozoru susipažino 1919 m., kai pastarasis buvo pasiūlyęs tarnauti Lietuvos Užsienių reikalų ministerijos žinyboje, gi Milašius buvo mūsų pirmas diplomatinis atstovas Prancūzijoje. M. Prozoras buvo gimęs 1848 m. Vilniuje (mirė 1928 m.). Jis buvo kilęs iš Lietuvos didikų šeimos, veikliai dalyvavusios senosios Lietuvos valstybiniam gyvenime. Keli Prozorai yra buvę vaivados, gi Karolis Prozoras buvo vienas 1794 m. sukilimo vadų Lietuvoje ir 1812 m. jis buvo jėgų į Napoleono sudarytą laikinąją Lietuvos vyriausybę. M. Prozoras buvo Karolio P. anūkas, save laikė lietuviu ir su Milašiumi bei dukterimi 1922 m. lankėsi Lietuvoje. Iš Milašiaus tų laišku matyti, kad jis buvo M. Prozorą pasiūlyęs skirti mūsų diplomatinio atstovu prie Vatikano.

skelbti. Redakcija mananti, kad koks istorikas „Milašiaus bičiulių“ ar koks istorikas lietuvis susidomės tais laiškuais ir juos panagrinės. Redakcija norėtų, kad toks savaimingas bendradarbiavimas ta kryptimi leistų koki sekantį sąsiuvinį užpildyti tokio susidomėjimo išdavomis. Ta proga projektuojama perspausdinti to paties M. Prozoro rašinį apie Milašius bei jo kūrėją, tilpusį 1920 metais Paryžiaus žurnale „Les Amities Françaises“ ir minimą pirmuose dviejuose Milašiaus laiškuose.

Pirmajame 1920 V. 25 d. laiške Milašius džiaugiasi, kad po daugybės konferencijų Prancūzijos Užsienių reikalų ministerijoje vis daugiau atsiranda Paryžiuje žmonių, pradedančių žingsnį Lietuvos reikalus ir kad Lietuvos prieš (redakcijos padidkinimu – Lenkai) skleidžiami melai apie Lietuvą, dėka planingos Lietuvos pasiuntinybės intervencijos, vis mažiau turi pasiskikimo. Čia pat Milašius rašo, kad apimtis jo pareigų Lietuvos pasiuntinybėje vis didėjanti. 1922. II. 14 d. jis rašo, kad specialiam, ilgame raporte Kaunui jis pranešęs apie savo penkiolika pasitarimų su Prancūzijos Užsienių reikalų ministerijos (latiniu) pasiuntiniu Paryžiuje ir kad jis tiki, jog Lietuva pa-ir kad numatęs toliau likti tik galiausiai būsimai pripažinta „depasuntinybės patarėju. Lietu-jure“. Esą, tuo reikalu jis kalvos pasuntiniu Paryžiujeje Mi-

bėjęs ir su Prancūzijos ministriu pirmuninku (Poincaré). 1922. X. 17 d. Milašius rašo, kad p. Jurgutis jau nesąs Lietuvos Užsienio reikalų ministeris ir perėmęs valdyti banką Kaune, gi ministeriu esąs p. Galvanuskas, drauge ir Lietuvos ministeris pirmininkas. Toliau Milašius rašo, kad jis, gerai žinodamas prancūzų darbo metodus ir Didžiosios Britanijos norus, gyvino pastangas išgauti Lietuvai „de jure“ pripažinimą, bet už savo aktyvumą buvęs Kauno stipriai papeiktas. Toliau Milašius rašo: „...Mūsų vyriausybė vis labiau ir labiau linkstanti atstovų pareigoms užsienioose skirti lietuviškuosius lietuvius“ (čia redakcija pastebi, kod OVL Milašius nekalbėjęs lietuviškai ir galėjęs atrodyti kiek įtartinu jauniems, naujos respublikos vadovams, gimusiems ir gyvenusiems savo krašte. Esą, Milašius lietuvių kalbos mokėjimas buvęs tik „literatūrinis“ ir savo „Dainas“ jis vertęs iš vokiečių kalbos). 1923.IX.28 d. laiške Milašius rašo apie savo dalyvavimą Tautų Sąjungos seansijoje, kur jis nuo rugsėjo 1 iki 17 d. buvo Lietuvos delegacijos narys. Toliau Milašius rašo apie savo atsakymą būti paskirtu (nuo-rėja bei įvairiais ambasadoriais latiniu) pasiuntiniu Paryžiuje ir kad numatęs toliau likti tik galiausiai būsimai pripažinta „depasuntinybės patarėju. Lietu-jure“. Esą, tuo reikalu jis kalvos pasuntiniu Paryžiujeje Mi-

Oskaras Vladislovas Milosz-Milašius (1877-1939), prancūziškai rašęs žymus lietuvis poetas, nepriklausomos Lietuvos atstovas Prancūzijoje.

Kertinė paraštė

Visų kryptų novelistai, klausykite

Kertinės paraštės š. m. liepos 21 d. pokalbį tęsiant

X – Pasislink, Z, duok vietos Y.
Z – (pasislenka) Tu-tu-tu...

X – Tu tutuok, o aš su Y tęsiu pradėtą pašnekesį apie novelės krizę. Taigi... Y, ar pažįsti Jurgio Jankaus novelę?
Y – Rūtos taipgi, ir Gliaudos.

X – Gera, Sakyk, ką skaitei, nežiūrėdamas į merginą pro automobilio langą?
Y – Hm... atspirašu, kai ką skačiau.

X – Tai rinkinių dar nepirkai? Ir ar gali šneketi? Juk dar neskaitei.
Y – Galiu, Nemaža jų novelių buvo ir spaudoje.

Z (įsiterpia) – Stebiuosiu tavimi, Y. Retas novelės ne skaito. Atsiverčia, mačiau, žiūrėliai į straipsnį, gal vedamąjį. Perskaito tik novelės pavadinimą ir dingsta spygliuose.

Y – Aš, matai, iš tokių, Z, kurie novelės perskaito. Veltui jų nepraleidžiu. Bet skaitau ir knygas.

X – Tai kaip jos patinka? Jei skaitai.

Y – Jankus man – pasakorius. Toks lyg jis nuo „tape recorderio“ savo dialogus nurašo. Žodžiu, įtikimas. Jo neseniai pasirodžiusi novelių knyga „Užkandis“ juk tai tikras gardumynas.

Z (įsikiša) – Aš tuos du leidėjus, kurie jam nieko neatsakė, tai jau... duod. Tik „Ateitis“ tokią puikią knygą išleido.

X – Gera, gerai, Z, nesikabink prie leidėjų! Jie daro, ką išgali. Sakyk, Y, o kaip Alė Rūta?

Y – Rūta man moteriška su sklandžiu skirtingumu, kitokia širdimi. Va, net stilijus šitai jaučiama. Ko kartais mūsų vyrams trūksta.

X – Žmoniškumo! O Gliauda, Y, ar jis neforsuoja situacijų, smurto, viską vis paastrindamas.

Y – Gliauda?.. Taip, jam

šitai prikašiojama. Bet, jei nori epiško, herojinės fikcijos atstovo, kitų herojiškų nedaug tenasi. Ir naujų mažai.

Z (įsiterpia) – O Cinzas? Su ta ta savo „Brolio Mykolo gatvė“?
X – Teisingai. Na, ir Brazytė, ir Lukšytė su „Kalnų vėliu“ ir A. Baronas su „Išdžiūvusia lanka“, atrodo, toli gražu nedžiūsta.

Z – O tą kronikininką su „razbainininkais“ kodėl išleido? Bijote gal jo klastos, meilės, smurto?

X – Šneki apie Almeną?
Z – Taip.

Y – Iš viso to, ar neatrodo, X, kad krizės nėra? Krizė gal periodininko galvoje? Skaitytojas yra „straipsnininkas“, nusi-grežęs nuo novelių, ir gal jų tuomet nereikėtų visai dėti periodinien spaudon, neapkašyti gėlėm, lyg pabrėžiant, kad štai čia novelė, o čia straipsnis.

X – Nesuprantu, Y.
Y – Galvoju, kad ir rašytojas turėtų lyg apgaudinėti skaitytoją straipsnininką. Pavyzdžiui, pradėti novelę kaip straipsnį ir baigti kaip novelę? Tai mėgino Katiliškis, Jankus..., Borges. Panašios linkmės yra gal ir tas modernių aktorių žiūrovo užkalbinimas? Šiandien žmogus pasi-keičęs, ar ne?

X – Taigi, vis dėlto, ponai, novelės krizė yra. Novelė neskaitytoma! O kur čia renesansas, Z, sakyk, netylėk. Ką galvoji apie novelės kokybę?

Z – Aš? Novečėj eklektinis estetizmas, biurgeriškas plokštumas, paviršutiniškumas, neįdreskias nė colio po sielos dirvonais, štai kas! Po mažo įdrėkimo tuojau sustojama ir atradimas užkapstomas. Rašoma, lyg gyvenimas, ypač ta neigiamoji jo pusė, neturi vietos popieriuje, vien tikrovėje ir mūsų

Pristatydamas skaitytojams tuos laiškus Jean Bellemine, Noel, draugijos valdybos ir sąsiuvinį redakcijos narys, pažymi, kad Milašius, nors ir niekad nenustodamas būti poetas, tada buvo sukaupęs visas savo jėgas diplomato darbui, rūpestingai ir atsidėjęs dirbo savo krašto žmonių laisvei, savo tautos savarankiškumui ir savo tėvynės didingumui pradžioje kaip „Charge d'affaires“, paskui kaip „Reeziduojantis ministeris“ ar pasiuntinybės garbės patarėjas, niekad nemokėdamas būti be darbo. J. Bellemine - Noel sako, kad visi laišku liudija, jog Milašius į Lietuvos diplomato darbą buvo įsitraukęs visa savo siela ir energija. Toliau J. Bellemine nurodo, kad redakcija turėjusi sunkumų, siekdama tiksliau nustratyti kai kurių tų laišku parašymo datas ir išsifruoti kai kuriuos sutrumpinimus, nes, girdi, redakcija savo tarpe neturinti Lietuvos ir bendrosios (po I-jo pasaulinio karo įvykių) istorijos žinovo, tačiau draugijai labiausiai rūpėjo ne tiek tuos laiškus analizuoti, kiek juos pa-

Tuoose laiškuose O. V. L. Milašius M. Prozorui rašo ir apie Lietuvos diplomatijos ano laiko sunkumus bei laimėjimus, o ypač kiek tai lietė ginčus su lenkais bei Klaipėda, – apie savo pastangas tuos klausimus kuo geriausiai išspręsti Lietuvos naudai, visą tai perpindamas mintimis apie savo kūrybą ir jos publikacijas.

Pristatydamas skaitytojams tuos laiškus Jean Bellemine, Noel, draugijos valdybos ir sąsiuvinį redakcijos narys, pažymi, kad Milašius, nors ir niekad nenustodamas būti poetas, tada buvo sukaupęs visas savo jėgas diplomato darbui, rūpestingai ir atsidėjęs dirbo savo krašto žmonių laisvei, savo tautos savarankiškumui ir savo tėvynės didingumui pradžioje kaip „Charge d'affaires“, paskui kaip „Reeziduojantis ministeris“ ar pasiuntinybės garbės patarėjas, niekad nemokėdamas būti be darbo. J. Bellemine - Noel sako, kad visi laišku liudija, jog Milašius į Lietuvos diplomato darbą buvo įsitraukęs visa savo siela ir energija. Toliau J. Bellemine nurodo, kad redakcija turėjusi sunkumų, siekdama tiksliau nustratyti kai kurių tų laišku parašymo datas ir išsifruoti kai kuriuos sutrumpinimus, nes, girdi, redakcija savo tarpe neturinti Lietuvos ir bendrosios (po I-jo pasaulinio karo įvykių) istorijos žinovo, tačiau draugijai labiausiai rūpėjo ne tiek tuos laiškus analizuoti, kiek juos pa-

Namai Fontainebleau vietovėje (Prancūzijoje, netoli Paryžiaus), kuriam gyveno ir 1939 m. kovo mėn. 2 d. mirė poetas ir diplomatas Oskaras Vladislovas Milosz-Milašius.

lašius tada laukė paskiriant Si-dzikauską ir, esą, tuo reikalu rašęs į Kauną Černeckui. Sau, sako, jis nenorįs daug ko: „...vien tik norėčiau turėti pakankamai pinigų pusryčiams bei pietums ir nors vieno cigarečių pakelio į dieną pirkimui...“ Tame pat laiške Milašius rašo, kad Prancūzijos UR m-jai įdavė Lietuvos raštus, liečiančius Klaipėdos konvenciją. Tai, sako, rišasi su pasiuntiniu Kaune bei Paryžiuje pakėlimu į ministerio rangą. To pasiekęs, Milašius sakosi jaučiantis reikiama pasitarnavęs savo kraštui. Tą reikalą jis gana greitai sutvarkęs per savo asmenišką pažintį Prancūzijos Užsienio reikalų ministerijoje. 1923. XII. 2 d. Milašius rašo, kad dalyvavęs Kaune pasiuntinių pasitarime, parengiant raštus Klaipėdos konvencijos reikalui ir kad rengiasi, drauge su Galvanusku bei Sidzikausku, vykti į Genują, kaip Lietuvos delegacijos teisinis patarėjas. Esą, jam buvo siūlyta atstovo vieta prie Vatikano, bet jis to neprašė. 1924. III. 11 d. Milašius rašo, kad pagaliau Genujoje susitarta Klaipėdos klausimu. Tik, sako, dar nežinia, ar mūsų (Lietuvos) seimas ją ratifikuos, bet, greičiausiai, sako, tai būsią padaryta ypač turint galvoje visus tuos nemalonumus, kokius Lietuva buvo susilaukusi Klaipėdos krašto klausimu.

Vieną pirmadienį (redakcijos nustatymu tai buvo 1924 m. balandžio mėn.) Milašius rašo, kad jis ką tik grįžęs iš Genuvos, kur tas spygliuotas Klaipėdos klausimas buvęs galutinai sutvarkytas. Esą, Lietuva ten pasiekusi puikų (brillante) diplomatinį laimėjimą, gaudama pilną suverenitetą Klaipėdai, neįsileisdama lenkų atstovo į uosto tarybą. Esą, lenkų atstovo vieton toje taryboje bus Tautų Sąjungos atstovas, tai „laimėjimas pilnu frontu“. Čia jis nurodo, kad pradžioje suredaguotas tos konvencijos prancūziškas tekstas buvo iškraipęs angliu mintis. Su tuo, sako, rišosi įvairiausi protestai, demaršai, konferencijos, pakartotinos kelionės į Paryžių, kol pagaliau toji

konvencija buvo perrašyta. Kita trečiadienį (tikriausiai 1924 m. balandžio mėn. gale) Milašius rašo, kad Klaipėdos klausimas, pagaliau, esąs baigtas. Su tuo, sako, rišasi lenkų pyktis ir jų įžūli kampanija prieš mus (lietuvius). Jis pats tikisi greitu laiku būti Kaune, kur dalyvau-sias Pabaltijo konferencijoje. Tolimesniame laiške (spėjamai 1925 m. gegužės - birželio mėn., bet pirmojo puslapio trūksta) Milašius rašo, kad Vilnius neturįs būti ginčijamoji teritorija, nes tai yra (Lietuvos) sostinė „...būtina mūsų vieningumui ir atsvarai prieš Lenkiją“. Esą, jis laukias savo draugo Klimo, to tipingo lietuviu, kuris (Paryžiuje, 1923. XII. 2 d. Milašius rašo, kad dalyvavęs Kaune pasiuntinių pasitarime, parengiant raštus Klaipėdos konvencijos reikalui ir kad rengiasi, drauge su Galvanusku bei Sidzikausku, vykti į Genują, kaip Lietuvos delegacijos teisinis patarėjas. Esą, jam buvo siūlyta atstovo vieta prie Vatikano, bet jis to neprašė. 1924. III. 11 d. Milašius rašo, kad pagaliau Genujoje susitarta Klaipėdos klausimu. Tik, sako, dar nežinia, ar mūsų (Lietuvos) seimas ją ratifikuos, bet, greičiausiai, sako, tai būsią padaryta ypač turint galvoje visus tuos nemalonumus, kokius Lietuva buvo susilaukusi Klaipėdos krašto klausimu.

Tų laišku tekstus seka penki su viršum puslapiai redakcijos kruopščiai parengtų išnašų, paaiškinimų, viso net 53 skyreliai. Kronikos skyriuje draugijos pirmininkas, rašytojas Jean Audard viename rašinyje aptaria darbus ir raštus Jacques Buge, vieno geriausio O. V. L. Milašiaus kūrybos žinovo, 1972 m. rudenį staiga mirusio. Buge mirė, vos 38 metus beturėdamas. Greta savo darbų apie O. V. L. Milašius (knygos: „Milosz en quete du divin“ – 1963 m. ir „Connaissez-vous Milosz?“ – 1965 ir virtinė straipsnių, nekalbant apie paskaitas) jis buvo susidomėjęs ir lietuvių literatūra. Tolimesniame rašinyje, tas pats Jean Audard, aptaria jau minėto Jean Bellemine - Noel, Milašiaus „suplėsyto sąsiuvinio“ analizę.

Pastabų ir informacijų skyriuje pirmučiausia rašoma apie draugijos narių tradicinį O. V. L. Milašiaus kapo lankymą, kur

(Nukelta į 7 pusl.)

Kaip mūsų protėviai kovojo su ligomis

Lietuvos gydytojai XVII amžiuje ir XVIII amž. pradžioje

Dr. Jonas Puzinas

(Tęsinys iš pereinio šetšad.)

Vėlyvesnį Lietuvos ir Lenkijos valdovai nebegyvendavo Lietuvoje, tik retkarčiais jom užsukdavo, todėl čia jų tarnyboje būvusių gydytojų nebeminiu. Teprimisui, kad karaliaus Vladislavo Vazos lavono skrodinimui 1648 m. vadovavo vilnietis gydytojas Motiejus Vorkbekas — Letova (Lettow). Šio gydytojo pavardės istorija buvusi ši: vienas iš jo protėvių, Reimaras (m. 1351), grįžęs iš Vokiečių Ordino žygio į Lietuvą, gavęs „lietuvių“ prievardį — Lithauer ar Lettow. Motiejus Vorkbekas — Letova gimė Vilniuje 1593 m. vasario 12 d., mirė 1668 m. taip pat Vilniuje. Jo tėvas yra buvęs gydytojas Augusto gydytojo tarnas. Motiejus Vorkbekas — Letova mokėsi Vilniuje evangelikų — liuteronų bažnyčios mokykloje, Vilniaus jėzuitų akademijoje, Karaliaučiuje, Dancige ir Paduvos universitetuose. Baigęs medicinos mokslus, 1618 — 1635 m. buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos etmono Kristupo Radvilo gydytojas. 1635 — 1648 m. karaliaus Vladislavo Vazos gydytojas. Vilniuje turėjo didžiulę biblioteką (P. Reklaitis, Dienoraščiai, rašyti Vilniuje XVII ir XVIII amžiais. — Aidai, 1970, Nr. 9, p. 420 — 421). Kaip minėta, Motiejus Vorkbekas — Letova 1648 m. vadovavo Vladislavo Vazos lavono skrodinimui. Autopsijoje dalyvavo dar šie gydytojai: Casparas Viktoras Cermakas, Kruftas Jonas Teuberis, Ditrichas Vigtbertas. Dešiniajame karaliaus inkste rasta vienas didelis ir keletas smulkių akmenukų (A. F. Adamowicz, Krótki rys początków i postępu anatomii w Polsce i Litwie, Wilno, 1855, p. 6). Iš kitų Vilniaus gydytojų dar paminėtini šie: Andriejus Grutinius, etmonas Leono Sapiegos (m. 1633) gydytojas (V. G. Micel-macheris, l. c., p. 20); Povilas Kleofas iš Bylewos, Vladislavo Vazos sekretorius, už pasižymėjimą kovose su Maskva ir turkiais pakeltas į bajorus, 1633 — 1658 m. buvęs Vilniaus miestininku ir Vilniaus pilies statytoju (Euzebiusz Lopacinski, Horodnictwo wileńskie w latach 1470 — 1794. — Wilno, kwartalnik poświęcony sprawom miasta Wilna, Rok. I, Nr. 2, 1939, p. 87 — 88); aukštai iškilęs buvo dr. Povilas Moelleris, studijavęs Karaliaučiaus universitete. Vilniuje jis jau minimas 1653 m. 1656 m. vasario 11 d. Moelleris buvo nurykęs į Karaliaučių padėkoti kurlui Vilniaus vokiečių vardu už globą pabėgėliui, atsidūrusių Prūsijoje, išsiveržus Maskvos kariuomenei į Lietuvą (Dr. Karge, Zur Geschichte des Deutschlands in Wilna und Kauen. — Das Litauen — Buch, 1918, p. 98, 100 — 101). Paminėtinas ir medicinos daktaras Leopoldas Romanovičius, kuris kartu buvo ir Vilniaus teisėjas (Akty, izdava-jemyje Vilenskofu komissijei dlia razbora drevnich aktov, XXVI, Vilna, 1893, p. 472; S. Slo-nimskis, l. c., p. 550). Kai kurie medicinos gydytojai buvo ir Vilniaus vaivai (Advocati Vil-nenses), pvz. 1688 m. tas parei-gas ėjo medicinos daktaras Povilas Boimas (Wladyslaw Kowalenko, Geneza udzialu stoleczne-go miasta Wilna w sejmach Rzeczpospolitej. — Ateneum

Wilenskie, IV, Wilno, 1927, p. 129).

Apie medikus, besivertusius gydytojų praktika kituose Lietu-vos miestuose maža teturime ži-nių. Kėdainiuose XVII a. garsėjo Adomas Freitagas (g. 1608 met. Torunėje, mirė 1650 m. Kėdai-niuose). Jis buvo ne tik filosofijos ir medicinos daktaras, bet ir karo inžinierius. Mokslus ėjo Torunėje, karinę tarnybą atliko O-landijoje savanoriu pas Fridrichą Henriką Oranietį, kovoje su ispa-nais, 1632 m. Leidene baigė me-dicinos mokslus. Manoma, kad vėliau Paryžiuje bus įsigijęs filo-sofijos daktaro laipsnį. Apie 1640 m. atvykęs į Lietuvą, Freitagas buvo asmeniniu gydytoju kuni-gaikščio Jonušo Radvilo (1612 — 1655), su kuriuo jau apie 1630 m. važinėjo po Vakarų Europą. Be to, Kėdainių gimnazijoje dėstė matematiką bei karo dalykus, lankydavosi Biržuose, prižiūrėda-mas pilies bei miesto statybos ir įtvirtinimų darbus. Dar besimo-kydamas Leidene, parašė ir 1631 m. Leidene išspausdino veikalą „Architectura militaris nova et aucta, oder Neue vermehrte Fortification“ (tas pats veikalas išspausdintas 1640 ir 1668 m.). Veikale supažindinama su forti-fikacinių pastatų istorija, aprašo-mi tvirtovių puolimo ir gynimo būdai. Be to, 1635 m. išspausdi-no „Prognosticon astrologicum“ (Astrologinės prognozės). Kė-dainių liuteronų bažnyčioje yra išlikusi memorialinė lenta, skir-ta Adomui Freitagui, Len-tos tekstas šis:

D O M
ADAMO FREITAGIO
THORUNIENSI

Philosophiae ac utriusque me-dicinae doctori illustris
Gymnasii Caodunensis ma-theseos extraordinario professori
Viro

Vita, moribus, eruditione, ge-nere et professione nobilissimo
Qui
Adolescentiam studiis
Juventutem variis peregrina-tionibus

Aetatem virilem bellicis in Belgio expeditionibus

Kertinė paraštė

Atkelta iš 1 psl.

galvoje. Skaitome vis apie de-be-sėlius, drugelius, kurie niekur nelekia ir neplasnoja.

X — Pavyzdžiui.

Z — Paimkime Y. Ką jis da-bar galvoja, žiūrėdamas pro langą? Juk žiūri ne į debesėlius? Bet popieriuje jis to neprisipa-žintų. Jis vaidintų šventą, kal-bėdamas apie norą geros „straipsniškos“ literatūros tik su lengvais debesėliais. Vakarie-čiai to nedaro. Geri vakariečiai už ir kitur yra atviresni, bet jie už tai vadinami, ypač sovietuo-se, dekadentais. Ar ne už atviru-mą tas vardas, X?

X — Tai tu galvoji, kad tik atvirume, smurte, sekse ir klas-tiškai slepiasi literatūra? Klysti. Kokią opinią apie mus piliečiai prasidarys, jei taip elgsimės? Tai nepadės ne tik mūsų engiamai

Senasis Kėdainių istorinis kampelis dar prieš pirmąjį Pasaulinį karą, 1908 metais.

Sub auspiciis in primis Frideri-ci Henrici Auriaci principis ad Sylva ducis

Reliquu aetatis professioni matheos ac medicinae praxi Totu autem ad obsidione traiec-ti admosa usque adultim vitae anno MDCL

Servitii illustrissimi Sacri Romani Imperii Principis

DUCI ANUSII RADZIVILLI impendit

Scholarchae iussu et sumptu optimi principis et patroni posuere

Vixit annos XLII

Filiu non reliquit, librum reliquit cui titulus

Architectura militaris

Lietuviškas vertimas: D O M ADOMUI FREITAGUI TORU-NIEČIUI filosofijos ir medicinos daktarui įžymiosios Kėdai-nių gimnazijos matematikos eks-traordinariniam profesorui, gy-venimui, papročiai, erudicijai, kil-me ir profesijai kilniausiam vy-rui, kuris jaunose dienose uoliai mokslinisi, sekančiais metais daug keliavo, subrendusiame amžiuje narsiai dalyvavo karinė-jų ekspedicijose Belgijoje, Silvos kunigaikščio Fridricho Henriko Oraniečio vadovautame avangar-diniame dalinyje, atliekamą lai-ką visu atsidėjimu praveddamas profesinei matematikos ir medic-i-nos praktikai, o atsikėjęs (į Kė-dainius) ligi gyvenimo galo 1650 metų tarnavo Šviesiausiam Šven-tosios Romos imperijos kuni-gaikščiu vadui Jonušui Radvilui, mokyklos vyresnybės duotu darbu ir geriausio kunigaikščio ir globėjo lėšomis išgyveno 42 me-tus. Įpėdinio nepaliko. Paliko knygą vardu Karo Architektūra (Muziejai, ir paminklai, 1968, Gruodis, p. 137 — 138). A. Frei-tago biustas, skulptūros iš me-džio, nepriklausomos Lietuvos metu buvo atgabentas į Vytauto

Didžiojo Karo muziejų (Lietuvių Enciklopedija, VI, So. Boston, 1955, p. 390 — 391).

Toje pačioje Kėdainių liutero-nų bažnyčioje yra išlikęs antka-pis su lenkiškai — vokišku įra-šu, pastatytas vaistininkui Jonui Fiseriui (Fischer, m. 1666 m. ko-vo 8 d. Kėdainiuose). Antkapio tekstas:

D O M

Saska žemia FISZERA JANA porodzila, A Zmuydzka žyžna žemia mogi-lą przykryla.

Ach przed czasem, ach smier-ci wzięles aptekarzu,

Już widzim nie folgując bierzysz y lekarza.

(Essaie am 56 Cap.XI 14

Denn die Gerechten werden weggerafft vor dem

Unglueck; und die richtig vor sich gewandelt haben,

Kommen zum Frieden und ruhen in ihren Kammern.

Dennatus A MDCLXVI

ID 8 Marty Caoduni

Lietuviškas vertimas: D O M. Sakų žemė Joną Fiserį pagimė, o derlinga Žemaičių žemė jo ka-pą pridengė. Ak prieš laiką, o mirtie, pagrobei vaistininką, jau regim, kad nesigailėdama imi ir gydytoją (Izajo, 56 skyr. XI 14). Nes teisingieji bus išgelbėti nuo nelaimės. Tegul ilsiis ramiai sa-vo guolyje tie, kurie gyveno sa-vo teisme. Mirė 1666 m. kovo 8 d. Kėdainiuose (Muziejai ir pa-minklai, 1968, Gruodis, p. 138).

Ir Žemaičių vyskupai naudojo-si gydytojų paslaugomis, tik ne-tus. Įpėdinio nepaliko. Paliko knygą vardu Karo Architektūra (Muziejai, ir paminklai, 1968, Gruodis, p. 137 — 138). A. Frei-tago biustas, skulptūros iš me-džio, nepriklausomos Lietuvos metu buvo atgabentas į Vytauto

Matydamas negalėjęs čia išsigydyti, pagal linkėjimą vaistojų, ar-ba daktarų, užsigėdė ieškoti svei-katos svetimos žemės. Kaipgi metuose 1614, palikęs valdy-mieru vyskupystės Merkelių Geiša Eliasevičią, o užvežėtoju savo turtu Mikaloju Savickį ir išvažia-vo į cėsoriaus žemę. Bet nespėu yra nepadėjus atrasti, nebe nuo senatvės ligų išsigydyti. Mūsų vyskupas, nubrazdėjęs į Valakų žemę ir pergyvenęs penkerius me-tus mieste Paduvos, tarp daugy-bės gydytojų, pasirinko. Štai tau penkios! Štai tau sveikata! (Mo-tiejus Valančius, Raštai, I, Vil-nius, 1972, p. 104).

Arba vėl. Vyskupas Kazimie-ras Pacas (m. 1695), parvažiavęs iš Kuršo į Alsėdžius, sunkiai su-sirgo. „Sužadino baimę gydyto-jų, kaip įmanydamos norėjo am-zių pratesti, liga vienok, stipres-nė už žolės, 1695 metuose nuga-labijo vargšą“ (Motiejus Valan-čius, Raštai, I, p. 141).

XVIII a. pradžioje, atrodo, gy-dytojų skaičius Lietuvoje nedaug-tebuvo padidėjęs. Maža teturime apie juos ir žinių. Kėdainių bu-vusiose liuteronų kapinėse yra išlikęs antkapis su vokišku įrašu miesto gydytoji, pašto viršinin-inkui ir bažnyčios seniūniui Fridrichui Kaneiniui, gimusiam 1663 m. liepos 3 d. Tilžėje ir mirusiam maru Kėdainiuose 1710 m. rugpjūčio 6 d. F. Kaneinio šei-mos antkapio tekstas:

Steh still
O Sterblicher
Hie ligt begraben
FRIDERICH KANEIN
Postmeister Stadt Medicus
Und Senior der Kirchen zu

Keydahn
Die Pest bracht ihm die To-des Post
Er starb da er andern half
Tilsit sahe ihn zur Welt
kommen

Anno MDCLXIII
D III Julij

DR. REGINALD CIENKUS

TEL. 788-3990
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., antr., ketv., ir penktad.
9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.
Šeštadienis 8:30 — 12 val. diena
Emergency tel. — 788-3991

PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS

AKIU, AUSU, NOSIES IR
GERKLES LIGOS
Valandos pagal susitarimą
2858 West 63rd Street

DR. K. G. BALUKAS
DR. FANG C. LU

Akusheris ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
9007 W. 83 Pl., Justice, Ill. — 599-0509
Pirma ligonius pagal susitarimą
tel. natsilteptia skambinti 874-8019

Platinkite „Draugą“

Remkite tuos biznierių, ku-rie skelbia diena. „Drauge“.

P. Mln.

Keydahn beweinte seinen

Ano MDCCX
D VI Aug.

Er hatte zwey Ehefrauen
Die erste liegt allhie an
seiner Seite

nebst sechs Kindern
Die andere hat dieses mit
tausend Thranen gesetzt.

Todt
Lietuviškas vertimas: Sustok ra-miai, o mirtingasis, čia guli pa-laidotas FRIDRICHAS KANEI-NIS, pašto viršininkas, miesto gydytojas ir Kėdainių bažnyčių seniūnas. Maras jam atnešė mir-ties žinią. Jis mirė dėl to, kad

padėjo kitiems. Tilžė išvydo jį pasaulį atėjusį 1663 metais lie-pos 3 dieną. Kėdainiai apvėrkė jo mirtį 1710 metais rugpjūčio 6 dieną. Jis turėjo dvi santuokines žmonas. Pirmoji guli prie jo šo-no kartu su šešiais vaikais, an-roji aplaistė jį tūkstančių ašarų (Muziejai ir paminklai, 1968, Gruodis, p. 137 — 139).

Yra išlikusi žinia ir apie Kau-no chirurgą Henriką Pretorijų (g. 1664 m.), mirusį maru Kau-ne 1710 m. liepos 14 d.

XVIII a. viduryje Žemaičių vys-kupijoje, matyti, jau daug kur (Nukelta į 6 pusl.)

DR. VL. BLAZYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGŲ
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dos ir California
Pirmad., antr., ketv., ir penktad.
6 iki 7:30 val. vakaro
Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Trečiad. ir penktad. uždaryta
Ofiso telef. 176-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS

INKSTŲ IR ŠLAPIMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 685-0633

FOX VALLEY MEDICAL CENTER

860 Summit Street
Routo 58 — Elgin Illinois
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm. ketv. 1 iki 1 popiet.
antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetai perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir

ketv. 1-4 ir 7-9; antr. ir penk-
tad. 10-4, šeštad. 10-8 val.

Oh. tel. 735-4477 Rez. PR 6-6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALIZUOTAS IR
EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne
atsilteptia, skambinti: MI 3-0001

TEL. — BE 5-5893

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų — rezid. — PROspect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketv., ir penkt.
nuo 12 iki 8 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Of. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6
iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

DR. K. A. V. JUCAS

Board Eligible
American Board of Dermatology
SPECIALIZUOTAS ODOS LIGOS
IR CHIRURGIJA
6324 North Milwaukee Avenue
Tel. 763-3310 944-5947

Via telefonai 652-1351

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir
šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienius.
Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. RFLiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antr., ketv., ir penktad.
nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. ir
trečiad. uždaryta.

DR. NINA KRAUCEL

KRIAUGELIONAITĖ

AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, natsilteptis skam-binti 171-0225 Valandos pagal susi-tarimą

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki
1 v. popiet. Trečiad. ir šeštad. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RB 7-1166
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALIZUOTAS VIDAUS LIGŲ
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antr., ketv., ir penkt.
nuo 8 val. popiet iki 7 v. vak. šeštad.
nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik
susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS
Kalba Lietuviškai
2618 W. 11th St., Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir

"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Užkartyta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 W. 63rd St/reet
Val. antr., nuo 1-4 popiet
ir ketvirtad. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-554b

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RFLiance 5-4410
Rezid. GRovehill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val.

iki 3 val. p.p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.,

antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p.

ir vakarus pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-6296

Valandos: 2-8 v. v. penkt. 10-12

ryto ir 2-8 val. vak. šeštad. 1 iki

4 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir

penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8

v. v., šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu

laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6196

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad.
2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta

Tel. PROspect 8-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VAKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 6-8 val.
vak., penktad. ir

Rūpestis žmogumi

Paskaita dvidešimtajai lietuvių kūrėjų studijų savaitei

Antanas Maceina

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

3. Rūpestis žmogumi pavoja

Bet kaip tik čia iš naujo praveržia anksčiau minėta rūpestis žmogumi dialektika. Kaip kultūrinis asmenys vertės bei kilybės pripažinimas dabar esti piktinaudomas barbariškosios sąmonės kėslams, taip neatsakytas klausimas, „kas aš esu“, kelia troškulio šį Aš, G. Marcel žodžiais tariant, paversti „psichiniu daiktu“ (16) ir tuo būdu padaryti jį apvaldomą. Mat, žmogus kaip Aš išsprūsta iš visų pasaulio jėgų, ir kol jis jaučiasi esąs Aš, tol niekas neįstengia paversti jo priemone, žmogaus laisvę, vertę ir kilybę slypi jo Aš-samoneje. Ir atvirkščiai, kai tik ši samonė ima blėsti, tuojau nyksta jo kaip tiklo savybės samprata, ir žmogus atkrinta į priemonių kategoriją, virstdamas iš tikro „psichiniu daiktu“ arba „samoningu įrankiu“. O kad žmogus tokiu įrankiu virsti gali, rodo ne tik simboliškai George Orwell romanai „1984“, kuriame pagrindinis veikėjas tiek nuasmeninamas, jog galop pasijunta mylis „didijį brolių“, — tai rodo ir tikroviškai neseniausios bolševikų bylos įvairiuose Rytų Europos kraštuose, kur kaltinamieji nuoširdžiai pradžiai būti nubausti už veiksmus, kurių jie niekad nebuvo padarę. G. Marcel pastebi, kad šiem žmonėms net ir savižudybė atrodo esanti „neleistina išeitis“ (pabėgti nuo „pelnutos“ bausmės) (17). Be abejo, tai kraštutiniai pavyzdžiai. Tačiau kasdieninė lytimi jų sutinkame šiandien visur. Pasaulis negali pakeisti žmogaus kaip Aš, todėl ir stengiasi jo Aš-samone iškreipti ir net sunaikinti. Jis stengiasi žmogų kaip Aš pakeisti į žmogų kaip jį; kaip kitą, kaip visą. Šią pastangą G. Marcel prasmingai vadina sakraline, nes čia iš tikro esti išniekinamas šventiausias mūsų tikrovės dalykas, būtent: Dievo paveiktas žmogus (18). Sakralinė žmogaus atžvilgiu yra pats didžiausias dabartinis pavojus ir tuo pačiu pats neramiausias mūsų rūpestis.

Aš-samones temdymas gali būti vykdomas įvairiausiais būdais. Paprasčiausias bei reginčiausias iš jų yra, be abejo, viršinė jėga, kurios pasekmė — fizinis žmogaus sunaikinimas. Jean-Marie Domenach gražiai pastebi, kad „žmogaus suanoni-minimas pereina į žmogžudystę, ir vertės paneigimas baigiasi egzistencijos suardymu“ (19). Tai esąs, pasak jo, „humanizmo nuosmūkis ir nulinė taška“ (t. p.). Baisiausia yra čia betgi tai, kad jėgos naudojimas esti vykdomas ne kaip staigus mirties veiksmas, bet kaip ilgalaikis maršimo vyksmas — tikslu išniekinti bei sutrypti žmogų kaip Aš. Kankinimai, badavimas, ankštos patalpos, nešvara, sunkus darbas, trumpas poilsis, rikšmas užuot kreipimosi, patyčia — štai tęstinės žmogžudystės formos, mum gerai pažįstamos tiek iš nacionalsocialistinės istorijos, tiek iš bolševikinių praktikų, tiek iš apskritai diktatūrinių santvarkų elgesio su žmogumi. Pastaraisiais metais prie šių žmogžudystės formų bei būdų jungiasi vis plačiau bei gėdes keliamas negimusių kūdikių naikino ir nepagydomų ligonių eutanazijos reikalas, randas pritarimo net katalikams atstovaujamo spaudoj (20). Mažomas bei pergyvenamas kaip „psichinis daiktas“, žmogus esti pakenčia-

mas tik tol, kol naudingas bei mielas. Virtęs sunkenybe ar net našta, jis paprasčiausiai sunaikinamas. Vis dėlto viršinė jėga ištinka paprastai tik nedidelį skaičių. Dažnai ji net slepiasi užkulisiuose, kad nebūtų pasmerktas kaip barbarybės proveržis. Tai betgi, kas mum visiem gresia ir kas veikia visiškoje viešumoje, yra tie psichiniai būdai, kurie kėsina į mūsų Aš-samone ir su kuriais susiduriame kiekviename žingsnyje. Jų esama eibės. Bet atrodo, kad visus juos galima būtų suvesti į tris rūšis, būtent: a. propaganda, b. fanatizmas ir c. kolektyvizmas.

a. Propaganda, kuri mus šiandien supa iš visų pusių, yra daugiau, negu tik pastanga savom idėjom paskleisti. G. Marcel vadina ją išlūmą vairuoti kito samonę pagal savus norus: „Propaganda yra ciniškas paneigimas samonės krypties tiesos linkui“ (21). Štai kodėl geriausi propagandos žinovai yra kartu ir didžiausi žmogaus niekintojai: jie tyrinėja žmogų kaip „psichinį daiktą“, kad paskui nukreiptų savas priemones į silpniausią šio „daikto“ pusę ir tuo palenkų jį visą saviem tikslams. Propagandos esmėje slypi ne noras stiprinti žmogų kaip Aš, bet, priešingai, noras temdinti jo Aš-samone ir tuo padaryti jį klusnų kito įgeidžiam. Pats savo prigimtimi propaganda yra sugedusi ir gadinanti. Tiek žmogaus suvedžiojimas giliausia šio žodžio prasme. Ji tokia yra visur — net Bažnyčioje, jei šiosios atstovai Evangelijos skelbimą mėgina paversti propaganda, tikėdamiesi galėsia lengviau pasiekti minią, kas šiandien girdima ne iš vieno sielovadžio lūpų, teisinantis reikią ugdyti Bažnyčioje viešąją arba bendrąją nuomonę. J. P. Sartre teisingai atsako, kad „nieko nėra pasaulyje lengvesnio, kaip formuoti nuomonę“ (22). Pridurtume, kad nieko pasaulyje nėra neįkintamesnio, kaip viešojo nuomonė. Be to, viešojo nuomonė — ką sako jau pats jos vardas, nėra mano nuomonė. Tai prisiminti nuomonę, kurią kartodamas aš kaip tik ir pasirodau esąs nebe Aš, o greičiau iš tikro anas „psichinis daiktas“, galis, tiesa, masytis, bet jau nebeturįs savęs ir todėl klausas, kas anonimiškai sakoma bei įtaigojama. Tai biologinis kompiuteris, įprogramintas svetima medžiaga.

Nuosekliai tad ir kalba, kurią prabyla propagandos laimėtas žmogus, yra ne jo Aš-kalba. Tai kalba radijo, televizijos, laikraščio, politikų ar sociologų. Aš-samones aptemimas nužudo ir kalbą, šį asmeniškiausią ir originaliausią žmogaus aprašką. „Psichiniu daiktu“ virtusio žmogaus „psichinio daikto“ virtusio žmogaus žodis yra bevadis, o jo sakinyss — šablonas. Štai kodėl net ir kilniausi dalykai išdvasėja, kai tik jie esti teikdinami propagandiniu būdu. Sakysime: kova už mūsų tautos laisvę nebedaro įspūdžio, todėl, kad žodinė jos lytis yra virtusi nebe kalbetojo Aš-kalba, o tuščiaidurių frazių sriautis; pamokslas bažnyčioje nebesiekia sielos todėl, kad pamokslininko lūpos taria ne savojo Aš-žodį, o praėjusiųjų ar dabartinių laikų trafaretą: mūsų amžius tokių trafaretų formulių turi nemažiau, negu praėjusis. Teisingai tad J. M. Domenach, kalbėdamas apie šiandien skelbiamą žmogaus mirtį, pastebi, esą ši žmogus — „jau-nystės ir grožio, praecitės ir ate-

ties“ — netekusi būtybės, tikėjosi dar pasilaikiusi kalbą; tačiau pasibaisėdama pastebėjo, kad žodžiai, kuriuos ji taria, „yra kito žodžiai“ (23), ir kad tuo būdu ji yra apiplėsta savo gėmėje, netekdama net savo žodžio. Štai kodėl propagandai spirtis yra šiandien esminė rūpestis žmogumi dalis, nes propaganda dabar yra labiausiai išvystytas bei išplėstas būdas paversti žmogų „psichiniu daiktu“ ir tuo nužudyti jį kaip Aš.

b. Fanatizmas yra propagandos laimėto žmogaus būseną. Netekęs Aš-samones ir persisunkęs kitu nuomone, toksai žmogus, pasak G. Marcel, griežtai atsisako abejoti prisiimtają pažiūrą. Tuo fanatizmas darosi panašus į tikėjimą, skirdamasis nuo šiojo vis dėlto tuo, kad tikėjimas neabejoja jį tik tada, kai jaučiasi atsiremęs į Absoliutą (24). Tuo tarpu fanatizmas neabejoja kasdienybėje. Jos apraiškos jam yra tapusios nepakeičiamais stabais. Prisiminkime tik milijonų nusistatymą Markso „Kapitalo“, Hitlerio „Mein Kampf“, Mao-Tse-Tung citatų atžvilgiu, ir fanatizmo obeiaktas pasidarys aiškus. G. Marcel kreipia mūsų dėmesį į tai, kad net „tikra religija gali būti savo principuose sufanatinta, kaip pradžioje sveikas audinys gali būti apimtas vėžio“ (25). Marcel nurodymą patvirtina Šveicarijos vyskupų pareiškimas šiu metų pavasarį ryšium su vis didėjančia įtampa tarp pažangiųjų ir atžangiųjų sąjūdžių Bažnyčioje. „Jau kuris laikas, rašo vyskupai, kai skaidymasis (Polarisierung) bei įtampa tiek padidėjo, jog peržengia sveiką saiką. Tuo apgailėtinai užkietėjama savuose požiūriuose, kas padaro neįmanomą dalykinį ginčą. Užuot atvirai kalbėtis, kritikuojama be meilės, įžeidinėjami asmenys ir abipusiai kaltinamasi erzijomis“ (26).

Tai vyksta todėl, kad šiandien įkyriai peršama vad. „kritinė samonė“ fanatizmo esti sėkmingai naudojama — tiksliau piktnaudjojama — saviem tikslams. Fanatinis žmogus anaipol nėra naivus žmogus: jo samonė yra labai kritiška. Tačiau jis yra, deja, kritiškas tik tam, kas nesutaria su jo paties pažiūromis. Pačių šių pažiūrų atžvilgiu jis jokios kritinės samonės neturi. Tuo būdu kritinė samonė kaip protinio subrandimo ženklas virsta fanatiko briedžio vienašališka ir suardo visą dvasinę žmogaus brandą. Tai pasitaiko ne tik jaunime. Tai pasitaiko net didžioji inteligencijos žmonės. Būdingą šią prasmę pavyzdį mini G. Marcel ryšium su Maritain asmenybe. Būdamas ištikimes tomistis, „Jacques Maritain, sako Marcel, tvirtino, kad, nebūnant tomistu, dar galima išbėdos būti kataliku, tik jau nieku būdu ne protingu žmogumi: tai fanatiko teiginys“ (27). Nuo fanatizmo niekas nėra saugus. Kai tik kritinė samonė eina viena-krypte gatvėle, vadinasi, kai ji pasidaro nukreipta tik priekin, niekad nebegrįždama į save, tuoj pat fanatizmas virsta vidaus nuotaika. Štai kodėl G. Marcel, visiškai neperdedamas, teigia, kad „mes esame fanatizmo tiesiog raiščiškai apsuoti“ (28). Jis sudaro tikrovinių pavojų žmogui kaip Aš ir gali būti pergalėtas tik atviru visom kryptim, nes juk ir Aš-samone apima ne mane vieną, bet ir kitąjį šalia manęs.

c. Kolektyvizmas yra atoveika individualizmui. Kiek šis žmogaus

Georges Rouault (prancūzas, 1871-1958) (Clevelando Dailės muziejus)

Pierre Emmanuel

TEVE MŪSŲ.

Duok mum kasdieninės mūsų duonos

Ši malda mum kyla iš vidaus, nerimas, O ne meilė ją diktuoja. Mės taip bijome jos pritrūkti! Kokie badmečiai mum prisimena! Kiekvieną rytą mes atsikeliam su ta Tuštuma, sunkesne nei išvakarės. Mum pritrūksta drąsos, pagalvojus, kad Išeiname iš iščių, kur mūsų nerimas snūdžia. Atsimindami nuo mūsų priklausančias būtybes, Mūsų tėvų ir motinų, mūsų vaikų, mūsų draugų, Mes kenčiame, nežinodami kaip juos išmaitinti. Tik ką juos pavalgydine.

Nes išbadėjęs mums yra laikas, Kuris mūs eda, jei iš anksto nepapenėtas: Dar neseniai mūsų kasdieninės skolos Mes drįsdavome Tave prašyti. Kaip sunku šią taipiai rasti Atsisakyti senovinio apdairumo, Būti graūžiamiem rūpestio danties.

Aš-samone taip labai pabrėžia, bei išvysto, jog nebetenka ryšio su kitu, išsijungdamas iš bendruomeninės aplinkos, tiek kolektyvizmas paverčia Aš-samone bendruomenės atspindžiu, įglaudamas žmogų į minią, tarsi žvirgždą į žvyro krūvą: reikšminga čia belieka tik krūva, o ne atskiras grūdėlis. Į šią pavojingą pakaitą jau senokai yra nurodęs ispanų filosofas ir sociologas Jose Ortega y Gasset žinomu veikalu „Masių sukilimas“ (1929), kuriame jis vaizdingai pastebi, kad minia, anksčiau buvusi sėslu, dabar pajudėjo ir užplūdo visą istorijos sceną: didvyrių nebello; visa diktuoja choras. Europoje kilę bolševizmo, fašizmo, nacionalsocializmo sąjūdžiai patvirtino Ortigos įspėjimą, esą mes artinamės į minios amžių. Istorijos linkmės kolektyvizmą nepakeitė, nes antrasis pasaulinis karas. Dar daugiau: kolektyvizmas šiandien graso Aš-samonei gal net dar įžūliau, negu anksčiau, nes anksčiau jis buvo daugiau viršinis: užgožėti asmenį triukšmingai žygiuojančia, sufanatinta minia, kurios akivaizdoje ne vienam pasidarydavo tiesiog priklū ir šiuo priklūmu jis gelbėdavosi nuo kolektyvinės samonės. Tuo tarpu dabar kolektyvizmas yra daugiau vidinis: tai pastanga įtikinti žmogų, esą jis esąs Aš, tik būdamas

su kitu. Tai dviprasmiš ir pavojinga formulė, nes ji prileidžia, kad kiekvienas žmogus yra Tu; kitaip tariant, kad yra tik „Aš“ ir tyvizmas paverčia Aš-samone bendruomenės atspindžiu, įglaudamas žmogų į minią, tarsi žvirgždą į žvyro krūvą: reikšminga čia belieka tik krūva, o ne atskiras grūdėlis. Į šią pavojingą pakaitą jau senokai yra nurodęs ispanų filosofas ir sociologas Jose Ortega y Gasset žinomu veikalu „Masių sukilimas“ (1929), kuriame jis vaizdingai pastebi, kad minia, anksčiau buvusi sėslu, dabar pajudėjo ir užplūdo visą istorijos sceną: didvyrių nebello; visa diktuoja choras. Europoje kilę bolševizmo, fašizmo, nacionalsocializmo sąjūdžiai patvirtino Ortigos įspėjimą, esą mes artinamės į minios amžių. Istorijos linkmės kolektyvizmą nepakeitė, nes antrasis pasaulinis karas. Dar daugiau: kolektyvizmas šiandien graso Aš-samonei gal net dar įžūliau, negu anksčiau, nes anksčiau jis buvo daugiau viršinis: užgožėti asmenį triukšmingai žygiuojančia, sufanatinta minia, kurios akivaizdoje ne vienam pasidarydavo tiesiog priklū ir šiuo priklūmu jis gelbėdavosi nuo kolektyvinės samonės. Tuo tarpu dabar kolektyvizmas yra daugiau vidinis: tai pastanga įtikinti žmogų, esą jis esąs Aš, tik būdamas

Minia ir yra šių įvairių įvairiausių Aš telkinys, kuriame žmonės santykiuoja vienas su kitu kaip šalti objektai: minioje kitas niekad nėra Tu, o tik tai Jis. Ir juo labiau minios būseną virsta asmens būseną, juo labiau vienas žmogus darosi kitam daiktas, juo

Ir, juo labiau, pasitiki Tavi! Vien tik kasdieninė duona: pagelbėk Mūsų silpnam tikėjimui, Atleisk mum, jei rytdieną mummyse Yra kaip neišgyjanti opa.

Šį aliejaus likutį ir šią miltų sauja, Aš juos laikiau sau ir savo sumui. Mes juos suvalgydysime, po to mes numirsimė, Sako Šereptos našlė Elijų. Tačiau ji tiki kitam išbadėjusiam, kuris Iš jos prašo to paskutinio likučio. Ir diena po dienos, ji vis turi Pakankamai miltų, o ir aliejaus lygis nemazga, Lygiai tiek duonos ir jėgų įvykdyti Tavo valią, o ne mūsų. Tokis yra truputis, kur tavo Gerumas Gausius: visa, kas yra pėvėrs, Nėra pakankama.

TEVE MŪSŲ. Teatinie Tavo karalystė

„Mano karalystė ne iš šio pasaulio“. Pasakė Jėzus Pilotui, paklausus: Ar tu esi karalius? Mes, kurie čia išsiskynė, ar norėtume, Kad ši karalija ateitų? Mūsų, kokia ji būtų, padalinta Į Pretorijų ir Sanhedriną. Tarp Bažnyčios ir jos teismo, Tarp Valdžios ir Tautos. Kiekviena pusė primeta kitai Neteisingumą, jos pačios vykdomą. Remdamos savo rungtyniaujančius pradus, Viena linksta į dešinę, kita į kairę.

Vadinasi, tu karalius? — neatstoja Pilotas, Kuris Jėzų nori matyti apsauktąjį maištininką. (Ar nebuvo jis pasakęs, kad mum atnešė ne taiką, o kalaviją?) Tikrai, nėra žodžio, kuris nebūtų kardo asmenimis praėjęs. Jis kursto mummyse amžiną pilietinį Karą tarp žodžio ir jo užgrobtos prasmės. Vien tik tu esi Vienas ir tavo karališkas Kalavijas yra tavo Žodis, neatskirtas nuo tavęs. Štai kodėl profesoriai ir daktarai sutaria Tavo nepripažinti.

„Aš esu atėjęs į pasaulį liudyti Tiesą“. Toks yra paskelbimas karalystės, kurį Jėzus padarė prokuratoriui mūsiškės. Tu tuoju Dievas buvo iškeltas Ant kryžiaus: tai vienintelis Sostas, Kokį galinęgię gali padorai pasiūlyti Jo Didenybei, kad ant jo galėtų išskleisti savo silpnumą.

Kas yra tiesa? — klausia Pilotas. Tai žmogaus skiautė, išlenkta ant stiebo. Tačiau mus pasiekia latro šauksmas: Atsimink mane savo Karalijom!

Išvertė P. G a u c y s

Pierre Emmanuel yra vienas žymiausių prancūzų poetų, subrendusių šio pokario dešimtmeciuose. XX-jo amž. prancūzų literatūroje jis ryškiai atstovauja virtinė katalikų poetų, kurie jau tapo bendruoju moderniosios poezijos turtu. P. E. ligi šiol yra išleides keliolika poezijos rinkinių, kuriuose jo įprasminės temos — Dievas, žmogus, tėvynė, kančia ir palaima — nuo kasdieninės realybės iki mistikos aukštumų.

P. G.

labiau jame nyksta Aš-samone ir juo labiau jis esti paglemžiamas anojų kito Aš. Minioje žmogus neatsiveria kitam, todėl šis kitas ir netampa jo Tu. Minioje žmogus greičiau užsislendžia savyje, atsitrafina nuo kito Aš, pradėdamas jo net nebekeisti. J. P. Sartre tokią būseną simboliškai vadina pragrau: „Pragras — tai kiti“, vadinasi, anieji visi Aš, kurie mane sudaiktina. Kolektyvizmas kaip tik ir kuria tokią pragarinę būseną kaip žmogaus pavertimą „psichiniu daiktu“ kito Aš akys. Pakanka tik dirstelti į kolektyvintą gyvenimą, sakysime, komunizme, kad suprastume šios būsenos esmę bei jos pavojus asmeniui.

Štai kodėl Martin Buber šiandien ir kviečia mus sukilti prieš kolektyvizmą, „stovintį išsivystymo viršūnėje“, ir „išvaduoti asmenį“ (29). M. Buber sakosi regis kylančią „didžiulį nepasitenkinimą“ pastangomis kurti bendruomenę, kadangi šios pastangos einančios klaidinga kryptimi: užuot kūrę bendruomenę, jos kuria minią; jos jungia žmogų su žmogumi ne kaip Aš su Tu, bet kaip vieną Aš su kitu Aš. O iš tokio jungimo kyla ne meilė, bet neapykanta, kurios dabar tiek pilna pasaulyje, jog ji atrodo esanti beveik normalus žmogaus

pergyvenimas kito atžvilgiu. Tačiau neapykanta virtusi savaimingu pergyvenimu, tuo pačiu virsta ir žmogaus žūtimi, nes žmogus, tariant Sofoklio Antigonos žodžiais, būna „ne nekęstų, bet mylėtų“. Kolektyvizmas yra tokios savaimingos neapykantos šaltinis ir tuo pačiu didžiulis žmogaus kaip Aš pavojus. Todėl reikia tik pritarti G. Marcel kviečiančiam „kategoriskai atmesti bet kurią minios filosofiją“ (30).

Užsklanda

Kas tad yra rūpestis žmogumi. — Tai, kaip matome, yra žymiau daugiau, negu rūpestis, ką valgydysime ir kuo apsiirędysime; tai taip pat daugiau, negu rūpestis, kaip išlaikysime taiką ir įvykdysime socialinę teisybę; tai irgi daugiau, negu rūpestis, kaip išvaudosime tautas — tarp jų ir mūsų — iš kapitalistinio ar socialistinio kolonializmo. Visi šie rūpesčiai yra, be abejo, tikri. Bet visi jie yra tik išvados bei išplaukos iš ano vieno vienintelio rūpestio, kas aš esu. Kas aš esu, kad turėčiau būti pavalgęs ir apsiiręgęs? Kas aš esu, kad su manimi turi būti teisingai elgiamasi? Kas aš esu, kad turėčiau būti laisvas nuo bet kokių pavergimų? — Štai (Nukelta į 7 psl.)

Apie laiką, žmones ir poetą Joną Aistį

Rauda, prisiminimų bandymas ir keli nuotyčiai

BRONYS RAILA

(Tėsinys iš praėjusio šeštadienio.)

Be tėvynės brangios, be draugų
ir be nieko
Alpsta mano širdis neįėjus
nuolat...

Tad jūs eikite, žodžiai, per
amžius jūs saugot
Ir, pavirtę į plieno karžygių
stabus,
Jūs apginkite jau nuo kiekvieno
nedraugo.

Kai manęs anei dulkės pasauly
nebus.

Patriotiniai motyvai, kurie karo ir pokario laikais buvo beužgožią intymiąją Aisčio lyriką, jau anksčiau davė progos kilti „kontraversijai“, dargi tam tikram nusivylimui jo talento silpimui, jo kūrybos estetiškos vertės menkėjimui, jo temų ir motyvų „sukasdienėjimu“, aplamai bereikalinga duokle „dienos politikai“. Vienas kitas šitokių priekaištų pirmiausia pasirodė „Literatūros Lankuose“, ir tai ne artino, greičiau tolo Aistį nuo pusantro dešimtmečio už jį jaunensį vad. „žeminių“ generacijos.

Netenka ginčyti, vieni šių priekaištų teisingi, bet kiti trapūs — vieni tik iš dalies, kiti nesunkiai atmušiami. Nepamirškime, kad patriotinių bei „pilietinių“ motyvų poezijos paveikumas, jos pergyvenimas ir atbalsis visuomenėje labai priklauso nuo laiko ir aplinkybių, kada tos eilės parašytos ir skaitomos. Maironio poezijos likimas gali būti to dėsno teisingumo ar „nusidėvėjimo“ išbandymas. Kai tauta nelaisvėje, ją traukia, gaivina ir uždegia laisvės dainos. Kai tauta laisva ir tėvynė tampa konkreti valstybė su savo biurokratais, verslininkais ir ydom, — kam bebūs įdomūs net ir gražiausi eilėraščiai apie laisvę, tėvynės meilę, reikala aukotis ir „krutėti“ dėl jos? Bet vos tauta netenka neįvertintos laimės ir ją prislėgia svetimas padas, ta pati poezija tuoj pasidaro vėl svarbi, reikalinga, jaudinanti.

Žinoma, keliolika, jei ne daugiau, ir Aisčio patriotinių eilėraščių sunyks ir neprisikels iš numirusių. Tai tie, kur kalba apdėvėta, patriotinė tematika per atvirą, per nuogą, per tiesioginę, sausą ir sekli stilistiką. Pavyzdžiui galėtų būti tasai cituotas posmas apie „tikrą grįžimą į laisvės parnešimą namo“, kuris gal dar galėtų būti geras kokio nors politinio veiksmo atsišaukimuose, bet poetiškai (o ir politiškai) nebeįtikinantis, taigi miręs.

Tačiau mano nujautimu didelė dalis Aisčio patriotinės lyrikos pastoviai pasiliks mūsų literatūroje, nes čia motyvai ir „aktualios“ pergyvenamos giliau, suasmenintos, suintymintos ir emociškai kondensuotos. Kodėl ju retai girdėti užsienio lietuvių parengimų programose, kodėl jos gana sunku „artistam“ mėgėjams deklamuoti? Dėl to, kad tai ne sueilijuota retorika, ne urapatriotinis limonadas, ne dūdu orkestras estradoje, bet (prisimenant K. Birnikį) labiau smuiko grojimai, dargi smuiko su sirdina.

Bet su vienu eilėraščiu, rašytu jau Amerikoje (1947 m.) Aistis tvirtai atsistojo ir liks mūsų „pilietinių karų“ istorijoje. Jis poetiškai įsiterpė į lig šiol dar nesiškančią mūsų didelę diskusiją: kodėl Lietuva šitaip pasidavė maskoliam? reikėjo ar nereikėjo labiau pasipriešinti?

Gal niekada nerimas „vieninteliškai tikro“ atsakymo, ir dar ilgiau čia liks skirtingų nuomonių dvi partijos. Tiems, kurie įsitikinę, kad įvyko taip, kaip turėjo

įvykti, ir kad kitaip negalėjo įvykti, o antraip žala būtų buvusi per didelė, — tiems Aisčio dvi-eilės itin ne prie širdies ir, kiek pastebėjau, ignoruojamas. Bet tos karčios taurės citatą kartais regėsi jaunesniųjų rašiniuose. Aš, nors ir baltai senas, taip pat jau naudoju tuos žodžius straipsniuose ir knygoje, kadangi tiebu su iš jų kuris labiau pritariau poeto partijai... Prisiminkim su trumpintais:

Vienas kraujo lašas būt tave
nuplovęs,

„Draugo“ poezijos konkurso jūrų komisija posėdžiauja. Washington 1963 m. sausio 19 d. Iš kairės į dešinę: Leonardas Dambriūnas, dr. A. Sužiedėlis, Antanas Vaičiulaitis, Jonas Aistis ir dr. Jonas Balys. Nuotr. A. Petručio

Be varge jo vieno tu pasigedai...

Vienų vienas žodis būt tave

apgynęs,

Be varge jo vieno tu pasigedai...

Ir todėl, anot poeto, abiem atvejais „liko netesėti mūsų pažadai“, jų tarpe ir visų „pažadas mirti už tėvynę“. Be abejo, tai iškalbos hiperbolės. Vienu kraujo lašu pasotinti gal tik uoda, o ne meška, ir nerastum tokio vieno žodžio, kuris Lietuvą būtų apgynęs.

Bet poetui, skausmingai tolu moje raudojusiam be tėvynės brangios, buvo aišku, kaip diena, jog daug kas galėjo būti padaryta protingiau, narsiau, garbingiau.

Ir taip norėtusi gyventi, kaip

kirminui, sakysime,

Gyventi vien tikrai dēlei

gyvenimo paties

Gyvenimas, tai kaip versmė —

jis niekad neišsisemia,

Gyventi taip be galo, be krašto,

be mirties...

Jonas Aistis priklauso tai retesnei didžiųjų poetų rūšiai, kurie, būdami par excellence lyrikais, kartu labai uoliai domėjosi ir gyveno savo bei kitų tautų laisvės ir aplamai politikos reikalais (kaip Byronas, Victoras Hugo, Adomas Mickevičius, dabartiniais laikais komunistas P. Neruda)...

Man dingojas, kad ir tą savo intymiąją, iš paviršiaus tartum labai paprastą, čiobrelį ir škapleriuose įsūtus šilainės lyriką jis sugebėjo poetiškai viršūnėn iškelti ir jai suteikti tokio „begalinio“ reikšmingumo ne vien dėl įgimto talento gerai rašyti, bet labiau dėl jo labai plataus apsišaukimo ir išsimokslinimo, didelio bendro išsilavinimo, brandios kultūros platių akiračių.

Dar Paryžiuje per pokalbius jis ne kartą mane švietė, ką jis iš senųjų graikų filosofų išskaitęs apie metodus, kaip dera žmones valdyti ir valstybes tvarkyti (vėliau

Amerikoje „Lietuvių Dienų“ magazine jis pateikė tų savo valstybinių mąstymų ištrauką). Jam užjūrin išvykus, dar susirašinėjom dėl mūsų antikomunistinių rezistencijų skausmų ir užsienio lietuvių tragikos nevienybės. Tuos reikalus jis atidžiai sekė, galvojo, informavosi, studijavo. Tai jis viename laiške davė forsumą atsakymui (ką panaudojau knygoje „Tamsiausia prieš aušrą“) dėl mūsų anuometinių bėdų ir nesantaikų šaknies. Gi buvo tai mūsų tuščia ir žalinga kova dėl vienos didžiosios raidės —

skaudžių konfliktų, sunkiai išgydomų žaizdų. Ir kai su kultūrinių daugumos ar bent reikšmingos mažumos nusistatymais nebuvo skaitomasi, kai ir pačią politiką emė „daryti“ net ne politikai iš pasiruošimo, o įvairių kitų verslų mėgėjai idealistai ar ir ambicingi arivistai, kai tokios ekstravagantiškos politikos pristatymas ir gynimas prakalbinimų tribunose ir spaudoje pateko ne kartą į aiškių paranoikų, nelaimingų diletantų bei ignorantų, bet užtat į vis karštesnį urapatriotų rankas, — tai mes jau pajutom, kaip lapoja mūsų vargas, ir kaip „velnio liūnas“ jau pažingsniui semia mūsų burnas...

Vis grįžtu pas tave, kaip gi,

o mylima,

Besugrįšiu nūnai, tiktus

sudegines

Ir laivus paskandines,

Niekieno nebelaukiamas?

Tu buvai man gera saulėj

įkaitusiam

Tyrų smėlio kely, šaltuje,

pūgose...

Keičiantis laikam, gal keisis ir žmonės. Bet šiandien ir dar ilgai Aistis poetas neįmanoma atskirti nuo visuomenininko-politiko-kritiko. Mat, tada jis nebūtų visas ir gyvas Aistis.

Jonas, nors ir „sudegines tiltus“ sovietinėn tėvynėn, kaip suprantama, neišvengiamai išsivieško likimo šaltėje ir pūgoje turėjo išsimaityti ir išsivijos santykių su lietuvių tauta klausimais. Jis nemažai tom temom prirašė — visada įdomiai, drąsiai, kažkaip atvirai už kitus, kartais paradoksiškai arba vėl su perdėjimais ir prieštaravimais. O, savo šmaikščiais pasisakymais dažnai jis gaidino kraują maskolius „kryptingosios ideologijos“ skelbėjam ir vykdytojam Vilniuje. Jie jo niekados nesuprato. Iš tikrųjų jis juos beveik mylėjo, gal labai savai juokavo, užjautė, norėjo padėti.

Paliks tikras paradoksas, kad ar tik ne pats paskutinis spaudintas Aisčio žodis, viešai pareiktas interview magnetofono juostelėn, buvo skirtas ir paskelbtas pačiame „baisiausiam“ mūsų šeimijos „bendradarbiautojų“ mėnraštyje — „Akiračiuose“ (1973 m. vasario numerį). Ir kas nuostabiau, kad atitiko, kaip kirvis kotas.

Čia Jonas, atrodo, kiek pasipiktinęs, keliais sakalais triuškinančiai susidoroja su jo mintis kritikavusiu gen. S. Raštikiu, o toliau papylė stiklinę labai nekonvencinių samprotavimų. Pavyzdžiui, kad komunistai lietuvių širdyse turėjo esą „visai kitoki“. Girdi, „neįprastai“ bėbės laikais jiems Rusija buvo viskas“, juose nebuvę jokio lietuviško patriotizmo. Ir toliau jis pareiškia maloniam mūsų užsienio neolituanų dėmesiui: „Šiandien, aš manau, kad komjaunuoliai yra lygiai tokie patriotai, kaip kad buvo kokie nors jaunatlietuviai“ (!).

Toliau „Akiračių“ reporterio klausinėjamas, jis vėl analizuoja kai kurias savo „Elegijų“ temas. Jis negali nuo jų atsipalėsti, jos jam tebeatrodė svarbiausios. Kalbėdamas apie tai, jis tartum užmiršta savo sunkią dešimtmečio ligą, dėl kurios jis tris kartus buvo operuotas ir daug, be galo daug iškentėjo. O juokauja, švais-to samojus, deda pirštus tiesiai į žaizdas, lyg koks sveikatingas stipruolis.

Gal tai labai išdidu, bet nelabai rimta. Dėl to mes šių sferų plotmėse jau turėjom ir tebeturim labai didelių spragų, labai

Deja, to Aisčio essay rinkinio negalima keliais žodžiais atpasakoti. O knygaite labai ir labai įdomi, kupina visokių dar greit nepraeisiančių aktualijų, drąsių ir prieštarų minčių, neišvengiamų, dėsant problemas su vidiniais prieštaravimais. Mūsų gerbiameji skaitytojai ir ypač politikai pražiūrėtoja knyga. Strausiskai ją ignoravo.

O be reikalo. Labai be reikalo!

As šiandien tau tik pasakas

seku,

Tave myliu, tave pateisinu...

Gal kartais per žiaurus tau

rodžiausi?

Gal žodžiu užgavau? Gal

intariau?

Bet tu viena paliksi mano

žodžiuose

Su kvėpiančiais laukais ir

gintarais.

Mano rauda ir šių atsiminimų pluoštas vienu antru puslapiu pailgės, bet negalėjau atsispirti pagundai parinkti ir pacituoti nors vieną kitą vietelę ir „Elegijų“. Iš jų geriausiai matyti tikras Aistis, jo platforma, jo politika ir filosofija, jo įsitikinimai ir prieštaravimai, jo siūlomų metodų vingiai.

Štai... „Jei manęs kas paklaustų, kaip geriau: ar kad okupantas vienas Lietuvą valdytų ir engtų, ar kad per maskolbėnus, tai aš asmeniškai, net žinodamas, kad savas šuo visada skaudžiau kanda, nē nemirktelėjęs apsidžiau prie antrojo atvejo, manydamas, kad antruoju atveju yra šansų į parsiidavėlių tarpą įsimaityti ir doriems lietuviams, yra šansų, kad parsiidavėlis gali pakeisti nuomonę, žodžiu, antruoju atveju yra daugiau šansų ir galiu, mybiu, tuo tarpu kai pirmuoju atveju tų šansų visai nebūtu, o lošiant visada geriau turėti šansų, negu jų visai neturėti“ (56

p.). Na, mintimi ir net stiliumi visai machiaveliškai...

Jis didžiai vertina mūsų buvusių partizanų sąjūdį ir laukia menininko, kuris „tą herojišką tautos gyvenimo momentą parodyt visoje didybėje“, bet čia pat grūdina, kad lietuvių toliau neruoš-tų naujų sukilimų, nesukiltų anksčiau kaip ukrainiečiai bei kitos Sovietų Rusijos tautybės, kurios dar brangina laisvę ir nepriklausomybę. Lietuvių tautai jis dabar skiria kitą uždavinį: „Pirmiausia tauta turi atgauti savo taurumą, savo kilnumą, savo vertę. Tauta niekad nežus, turėdama tas savybes. Manau, kad Stalinas su Hitleriu nesugrįš, ir tautai fiziškai žūti pavojus jau praėjęs. Ji gali žūt nuo korupcijos, nuo niekšėjimo, nuo tarpusavių kivirčių“ (134 p.).

„Reikia ryšių. Ką mes matome, jie nemato: ką jie mato, mes nematome“ (169 p.).

Pora „Elegijų“ sakinių sukėlė bausį pasipiktinimą „stoličnos“

Jonas Aistis karste

Nuotr. Eug. Daugirdienės

degtinės ir ikų ragautojam, ir Aistis buvo apšauktas... kraugeriu. Na, toji vieta gana temperamentinga. Girdi, jei kada kils išlaisvinimo karas, tai lietuvių savybių turėtų būti vieni kitiems atlaidūs, per daug nekeršauti. Bet ką daryti su rusais kolonitais? Oho kaip! „Okupanto atveju skrupulų neturėtų būti rodoma. Už vieną dantį visus dantis išmalti. Kas bėgs, tebėga, bet liekančių ivanų ar katiųšų nėra prasmės nei tikslu gailėtis, ir juos reikia naikinti čia pat, kaip blakes ir tarakonius. Ne kada nors, bet tą pačią minutę ir toje pačioje vietoje“ (173 p.).

Bet už kelių puslapių Jonas atlyžta, supranta, kad dar per anksti kalbėti apie blaikių ir tarakonų naikinimą, ir siūlo lietuviams elgtis taip, kaip neišvengiamai reikės gal dar ilgai elgtis didžiųjų demokratinių ir totalistinių imperijų sandaros amžiuje. Jis galvoja, jog mums dabar „reikia elgtis

(Nukelta į 5 pusl.)

meanwhile,
back at
your money
is working!

New Higher
Interest Rates

CERTIFICATE ACCOUNTS

7 1/4 %	\$5,000 Minimum 4 yr. Maturity 7.63% YIELD
7 %	\$1,000 Minimum 4 yr. Maturity 7.39% YIELD
6 3/4 %	\$5,000 Minimum 30 mos. Maturity 7.08% YIELD
6 1/2 %	\$5,000 Minimum 2 yr. Maturity 6.81% YIELD
6 1/2 %	\$1,000 Minimum 1 yr. Maturity 6.81% YIELD
5 3/4 %	\$1,000 Minimum 90 day Maturity 6.002% YIELD

Certificate accounts subject to penalty on early withdrawal.

PASSBOOK SAVINGS
NEW AND EXISTING ACCOUNTS

5 1/4 %

INCREASES TO 5.39%
ON INTEREST ACCUMULATED
FOR ONE YEAR

On passbook accounts, interest is paid to date of withdrawal.
Deposits received by the 10th of the month earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from the date of receipt.

FOUNDED 1909

Assets over \$190,000,000 Reserves over \$17,500,000.00

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO
CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE 847-1140

(Atkelta iš 4 pusl.)

taip, kaip sodietis elgiasi su nuo grandinės atitrūkusiu eržu. Iš pradžių: kuziukas, kuziukas! o kai pačiumpa už apatinės žiaunos: aš tau parodysiu, šunsnuki, kad tave vilkas papiautų! Vadinasi, tol, kol ruso už apatinės žiaunos negali paimti, neapsimoka nei su juo erzintis, nei iš jo juoktis" (185 p.).

Tyčia erzintis, grasinti nerealiomis kovom ar užsienio užuovėjoje vaidinti aleksandrus makedoniečius gal ir nereikėtų, jeigu tuo būdu dar stinga mažiausios vilties sučiupti rusą už apatinės žiaunos... Bet nesutikčiau su Aisčio politikos, mano nuomone, klaidingu dėsniu, jog kartais net ir pasijuokti iš ivano nebūtų galima. Juk ir pats Jonas kaip tik nesilaiko savo nurodomos nesijukimo politikos. Juokas, satyra, sarkazmas visuomet buvo patys stipriausi silpniausiojo ginklai. Kaip puikiai jais mokėjo naudotis žydai ir čekiai!

Tik nueis tyruosna karavanas,
Tik nueis taip lekiančiu smėliu...

Ir nupūs vėjelis pėdsakus ten
mano,

Ir nupūs kelius.

Ką sakysiu aš didžiam vizyriui,
Ką aš sachui pasakysiu į akis?
Kad sutirpo karavanas...

karalaitė mirė...

Liko tik naktis.

Iš mano draugų stilistiškai rafinuotus, visada gražia kalba, rūpestingai išmąstytus ir jautriai pergyvenamų turinių laiškus parašo Stasys Santvaras. Be abejo, tai galės būti liudijimai, kuriuos vaizdingai ir tiksliai atspindės mūsų išeivijos gyvenimas — dvasinis ir mažiau negu dvasinis, kaip lygiai ir visa toji dabar garšėjanti "raudonos plytos epocha".

Antras savo laiško gražumu, įdomumu ir vertė buvo Jonas Aisčio. Deja, man neteko su juo daug susirašinėti, gal tik keliolika lakštelų tesurinkčiau. Bet ne-

abejoju, kad jis gausiai susirašinėjo su kitais draugais, su daug kuo. Broliai, dabar pats laikas tuos laiškus surinkti, vienon vieton suprašyti, sutvarkyti, nufotografuoti. Gal vėliau ir išleisti. Jų vertė mūsų svarbaus laikotarpio kultūros istorijai ir nuotykiams tikrai bus ne mažesnė, negu pvz. rusų kultūrai A. Čechovo laišku rinkiniai, kuriuos dabar išsivertė net amerikoniai, ir visi jų kritikai susiriesdami giria.

Pridėsiu dar vieną kurtymą. Kai Bernardui Brazdžioniui ne per seniai buvo suėję 60 metų, mes, losangelinė liaudis, meilės ir įvertinimo ženklą pasisten-gėm išleisti jo poezijos rinktinę, patys dėdami ir dar daugiau lėšų "sukeldami" per visą lietuviško užsienio pasaulį. Estetiškai tai buvo bene gražiausia knyga, kokia kada nors (po dail. Augias monografijos) pasirodė išeivijoje. Tiek metų syki buvo suėję ir Aisčiui. Tada J. Galmino "Romuvos" leidykla parūpino pusėtinai gerą, tik, aišku, dabar vėl nebe-pilną rinkinį. Deja, vašingtoni-

Jonas Aisčio karstas Prisikėlimo kapinėse, Washingtone š. m. birželio 16 d.

Nuotr. Eug. Daugirdienės

nės diduomenės liaudis nenuli-ne per vėlu...

po nuo aukštų sostų ir nesivargi-Tik kad nauja Aisčio poezijos no parodyti pagarbą ir dėkingu-ar prozos rinktinė kada pasiro-mą savo bendrui. Bet tai niekad dytu, kad jo įdomūs ir vertingi

laiškai būtų surinkti ir apdoroti, tam reikės meilės, kompetentin-gų žmonių ir lėšų. Lietuvos labo vardan per politikos veiksmus ir

pirštus tų lėšų jau milijonai nuslino amžinybėn, dažniausiai be didesnio pėdsako ar visai bepras-miškai — kaip į balą. Tegu tai būna dar vienas priminimas, kiek lietuviškos kultūros labo vardan galėtų atlikti sumos su žymiai mažiau nulių.

Bet supratimo vis stinga. Tik man, deja, nebinginga žinojimo, kad šis dar vienas balsas tyruose ir bus balsas tyruose — dingsias, kaip karavanas lekiančio smėlio pūgoje. Ir viskas atsitiks, kaip Aisčio "senatvės" eilių posme:

Tu nežinai, skaitytojau, kaip
sunku piene...

Anei kaip pint dienas eilėna.

Gal laimė tau pakups, lyg

pradalguose sienas;

Bet stagaro nesikirsi nuo gėlės...

Los Angeles, 1973 m. liepos 1-4 d.

Šiemetinis Kenciančios Bažnyčios kongresas

Šių metų rugpjūčio 9-12 dienomis, Koenigsteine (Vakary Vokietijoje) įvyko 23-sis "Kirche in Not" kongresas, kuriame dalyvavo apie 300 atstovų iš 22 tautų, apie 20 procentų dalyvių buvo jaunimas — studentai. Ne mažą dalyvių dalį sudarė įvairių tautų dvasiškiai. Tarp jų, be paties kongreso rengėjo ir vadovo vysk. Kindermanno, dalyvavo Hildesheimo vyskupas Janssen, Minsko ir Mohilevo vyskupas B. Sloskanas, rumunų rytų apeigų vyskupas Grisea, Freiburgo ir Regensburgo vyskupai pagelbininkai Gnaedinger ir Guggenberger. Iš Romos kongrese dalyvavo Netikintiesiems sekretoriai atstovai, be to, įvairių vienuolių atstovai. Iš žymesnių pasauliečių — ministris H. Schuetz, keletas Vokietijos federalinės valdžios atstovų, vokiečių katalikų žinių agentūros KNA, šveicarų kat. agentūros KIPA atstovai, įvairių vokiečių ir užsienio laikraščių korespondentai. Daugelis aukštų dvasiškų ir pasauliečių, negalėdami kongrese dalyvauti, atsuntė sveikinius.

Pagrindinė kongreso tema buvo "Jaunimas tarp Markso ir Kristaus". Kongreso rengėjai paaiškino, kad ši tema parinkta dėl to, kad šiandieninį jaunimą veikia įvairios įtakos. Marksistinės idėjos paskutiniiais metais ir Vakarų pasaulyje randa vis daugiau sekėjų jaunimo tarpe. Tad kyla klausimas: ar tarp technikos pažangos, medžiaginės gerovės ir materialistinės ideologijos yra dar vietos ir tikėjimui į Dievą? Mokslininkai, kurie studijuoja šių dienų jaunimo problemą, vieni piešia labai liūdną ateities vaizdą, kiti yra optimistai. Bet ap-lamai pasilieka klausimas: ko laukia jaunimas iš ateities, kaip jis tą ateitį supranta? Kokį baga-žą jis atsineš į gyvenimą, kurio jis bus ne stebėtojas, o veikėjas? Ar tas jaunimas dar turės kokių ryšių su Kristumi? O gal Mark-sas, Mao bei panašūs bus jau pa-verage jaunimo mintis ir širdis. Tad ir iškyla aktualus klausimas: kuriuo keliu pasineš jauni-mas? Ar galima abiejų krypčių sintezė? Taigi, kaip stovi šiandien jaunimas tarp Markso ir Kristaus — ir buvo šio kongreso vedamoji mintis.

Paskaitininkai, norėdami atsakyti į šį klausimą, daugiau anali-zavo esamą padėtį, negu ieškojo atsakymo. "Reinischen Mer-kur" redaktorius P. W. Wenger gana iškalbingai klausytojams pristatė šių dienų jaunimą, ana-

lizuodamas tas priežastis, kurios privėdė jaunuolius prie nihiliz-mo, viskam prieštaravimo, netgi revoliucinių nusiteikimų. Tarp-tautinių ir Rytų studijų instituto narys dr. W. Oschlies analizavo jaunąją kartą komunistiniuose kraštuose. Gaila tik, kad paskai-tininkas rėmėsi daugiausia Čeko-slovakijos pavyzdžiais ir faktais, mažiau susipažinęs su kitų komu-nistinių kraštų jaunimo padėtimi. Užtat antrosios kongreso dienos (VIII.10) dalis buvo skirta pranešimams apie jaunimo padėtį ir problemas Vengrijoje, Bulgarijo-jė, Rumunijoje, Čekoslovakijoje, Sov. Sąjungoje ir Pabaltij, Rytų Vokietijoje, Jugoslavijoje, Kinijo-jė. Pranešėjai buvo tų tautų at-stovai, gerai susipažinę su savo krašto padėtimi. Apie Lietuvos komunistų pastangas jaunimą nutautinti ir subdievinti kalbė-jo kun. Konstantinas Gulbinas, OFMCap. Iš tų pranešimų paaiš-kėjo, kad visuose komunistų val-domuose kraštuose, tik ne vieno-du intensyvu, komunistai stengiasi jaunimą nutautinti — suinternacionalinti (Sov. Sąjun-goje — surusinti) ir sukomunistinti — subdievinti.

Rugpj. 11 d. Muencheno uni-versiteto profesorius H. Kuhn kalbėjo apie jaunimą Vakaruose. Paskaitininkas nurodė kokią rolę šių dienų Vakarų jaunimo sąjū-džiuose vaidina Marksas ir mark-sizmas, pirmiausia įsiskverbes į aukštąsias mokyklas, sukeldamas nepasitenkinimą tiek mokslo ei-ga, tiek visuomenės santvarka. Greitai tokie kontestacijos forma jaunimo sąjūdžiai įgavo politinį atspalvį ir socialinę linkmę pagal sovietų skelbiamus šūkius. Jauni-mas pasinešė naują vad. "Neokairių" linkme, atsiribodamas nuo socialistinių ir komunistinių partijų. Taip šis sąjūdis pasidarė panašus į religinę ideologiją su būsimojo žmonių atpirkimo pažadu. Jis lengvai patraukė nu-krikščionėjusias mases. Vietoj bū-simos Dievo karalystės, sukuria-ma utopija naujo pasaulio bei valdančiųjų, be turtuolių be nuo-savybės. Tokį jaunimo pasineši-mą ir esamos visuomenės san-tvarkos grovimą dar parėmė vad. teologai su savo "Revoliucijos teologija".

Kas iš tokio jaunimo sąjūdžio išeis, šiandien dar sunku pasaky-ti. Viena tačiau aišku, kad revo-liucingi jaunuoliai, pasinešę į griovimą ardyimo linkmę, nesu-gėba ir nepajėgia sukurti ko nors pozityvaus, kuo galėtų paremti būsimos santvarkos pakeitimą.

Yra tikra, kad vieni grįš prie Kristaus (ryškus Amerikoje "Christus Mouvement"), o kiti sa-vo vadu bei mokytoju pasirinks Marksą — tokia buvo paskaiti-ninko išvada.

Diskusijose kai kurie klausyto-jai smarkiai pasisakė ir beveik pasipiktino, kad pagrindinėje kongreso temoje Marksas lyg ir lyginamas su Kristumi. Ypač karš-tai kalbėjo vienas rusas, pasisa-kęs ilgus metus iškentėjęs Sibiro koncentracijos stovyklose ir ne-seniai patekęs į Vakarus. Jis iš sa-vo patirties yra įsitikinęs, kad tik-rovėje nėra jokio marksizmo, kad visa tai yra tik apgaulė, kad Marksas yra seniai atgyvenęs.

Todėl jis siūlė, kad laisvojo pa-saulio įvairios mokslo akademi-jos, rimtai išstudijavusios mark-sizmą, jį pasmerktų, kaip apgau-linęją mokslo, kuriuo viliojamas ypač jaunimas. Marksizmas praktikoje yra tik priedanga, po-kuria slepiasi imperikalizmas, su-naikinęs rusų tautą ir benaiki-nas kitas tautas.

Šeštadienio (VII.11) vakare buvo folklorinis vakaras. Jo metu pasirodė su savo dainomis ir tau-tiniais šokiais rumunų ir latvių jaunimas.

Be paskaitų, kongreso progra-moje buvo ir religinė dalis. Kas-dien rytais būrys įvairių tautų

dvasiškų bendrai aukėjo šv. Mi-šias už kenciančią Bažnyčią. Va-karais — pirmąjį vakarą buvo ekumeninės (katalikų ir evange-likų) pamaldos. Antrą vakarą — bendros maldos ir šv. Sakra-mento adoracija. Maldų metu kiekviena tauta sukalbėjo savo kalba "Tėve mūsų". Kongresas užbaigtas iškilmingomis rytų apeigų Mišiomis, kurias laikė vysk. Cristea drauge su rytų apei-gų dvasiškų būriu. Mišių metu giedėjo rumunų choras.

Kongrese dalyvavo ir lietuvių grupė. Ji turėjo atskirą posėdį, kurio metu vienas dalyvių pada-rė pranešimą apie šių dienų Lie-tuvos jaunimo padėtį. V. J.

Philomena Says

CHICAGO SAVINGS IS NOW PAYING

5.39% 5.92% 6.003%

Annual Yield on 5% Passbook Accounts Daily Interest \$100 Minimum

6.81% 7.08% 7.35%

Annual Yield on 6% One Year Savings Certificate \$1,000 Minimum

7.14% 7.627%

on Four Year Savings Certificates \$10,000 Minimum Annual Yield

For 49 years, savers at near-\$100 million Chicago Savings have become accustomed to the highest rates permitted by law. It is possible to offer the above yield where earnings remain undisturbed and are compounded for a year or more.

CHICAGO savings and loan association

6245 South Western Avenue 476 7575

Passbook Savings Earn From Day of Deposit to Day of Withdrawal

Cosmos Parcels Express Corp.

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Gerei pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, slūgiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA. TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI. VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI. GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštos kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus dovanų pažymėjimams, automobiliams, šaldytuvams, televizorių aparatams, radijo transistoriams, magnetofonams (tape recorders) ir daug kitiems dalykams, taip pat BUTAMS savo giminės ir draugams gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausiojo įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

488 MADISON AVENUE

(tarp 51 ir 52 g-vės)

Floor 21st

NEW YORK, N. Y. 10022

Tel.: (212) 758-1150/1

SKYRIA I:

NEW YORK, N. Y. 10003, 45 Second Avenue Tel.: AL 4-34566
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street CH 3-2583
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 389 West Broadway 268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 So. Halsted Street WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road 884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 782 Springfield Avenue ES 2-4985
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W. GL 8-2256
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Ave. 365-5255
HARTFORD, Conn. 06106, 518 Park St. 246-9473
LAKEWOOD, N. J. 08701, 241 Fourth St. FO 3-8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd. AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06511, 1329 Boulevard LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue 373-8783
PASSAIC, N. J. 176 Market Street GR 2-6387
PATERSON, N. J. 07505 — 60 Broadway Tel. 345-2028
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th St. Tel. PO 3-4818
PHILADELPHIA, Pa. 19141 — 4925 Old York Rd. Tel. GL 5-9586
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street FI 6-1571
WATERBURY, Conn. 965 Bank Street PL 6-6766
WARREN, Mich. 48092, 29200 De Quindre, 1/2 Block North of 12 Mile Road Tel. 751-6760/1
WOODHAVEN, N. Y. 11421, 94-08 Jamaica Ave. Tel. 441-4712
WORCESTER, Mass. 01610, 144 Millbury Street SW 8-2868
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street RI 3-0440
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue 374-6446

Pagrėbstai

GRAIKAS ZORBA IR
LIETUVIS SINTAUTAS

Prieš keliolika metų perskaičiau tada labai išgarsintą Nicos Kazancakio romaną "Christ Crucified" (vėliau ta knyga Vilniuje buvo išleista ir lietuvių kalba). Bet lygiai taip pat garsinantis ir net filmu paverstasis jo romanas "Zorba, graikas" manęs kažkaip netrukdė. Ką čia, galvodavau, man kažkoks graikas! Gyvensime ir nesuspajinę su juo.

Tačiau dabar iš dyko buvimo ėmiau ir perskaičiau. Pasiutęs, žinoma, tas romano herojus Aleksis Zorba-Zorbescus-Zorbicas, ir skaitydamas vis galvojau, kad jis iš visų pusių perdėtas, kad gyvo tokio ar panašaus žmogaus nesusirasi, kokį mums rašytojas jį pavaizduoja ir koks jis pats pasakojimuose apie praeitį prisistato. Bet ir vėl linkdavau tuos perdėjimus atleisti. Štai imk, sakau, Diumos muškietininkus — jie taip pat perdėti. Žinoma, muškietininkai — nuotykių romano herojai, o Kazancakis tuo savo Zorba, rodos, daugiau stengiasi užgriebti. Tai ir mano galvojimas vis tarpais krypo į graikiškumo prototipus. Ana, Odisejas juk irgi buvo visiškai žemiškas graikas, ir daug jo nuotykių tiesiog neįtikimi, bet pateisinami ta senove, kai dar buvo kuriamos visokių legendos. Nuotykingasis Zorba, sakau sau, reiškia, matyt, tą amžinąjį graikiškumą, kuriam plačiausius pagrindus bus padėjęs Homeras.

Amžinąjį graikiškumą?.. Tas amžinasis... Taip, tas amžinasis mano mintis permeta į lietuviškumą, ir aš nuo Kazancakio nukrypstu į Vytautą Alantą, į jo "Amžinąjį lietuvių", ir pradėdau lyginti visokiąsias Zorba su Morkum Sintautu. Graikai turėjo herojų, ir ne vien tik Homero "Iliada" — Prometėjas gal pats išraiškiausias heroiško idealizmo pasireiškimas. Graikai, jūrų tauta, turėjo ir nuotykius garsius odisejiškų pirklių ir keliautojų.

O lietuviai? Pirklių ir odisejiško tipo nuotykininkų jie tikrai neturėjo, ypač naujesniais laikais (tipiški pirkliai vis buvo lietuviai mūsų krašte). Amžinasis lietuvis žemėlė ar, karo žygiams garsėjo kryžiuočių, lenkų ir gudų valdomose žemėse, Pilėnus gynė, iš Prūsų knygas nešė ir dėl to apkaltas grandinėmis pėsčias būdavo verčiamas žygiuoti į Sibirą. Nepriklausomybiniame lietuvių, tur būt, sunkiausia įžiūrėti būdingesnius bruožus, tipiškesnius amžinumo bruožus, bet norintume sakyti, kad vis dėlto bene labiausiai bus prasišvėję anas senasis idealizmas.

Taigi ar Vytauto Alanto Morkus Sintautas yra tipiškas amžinasis lietuvis, kaip Zorba — graikas? Ilgoje kelionėje jau Odisejas patyrė meiliškų nuotykių, kaip ir Kazancakio Zorba, kuris sugeba lankstūs savo liežuviu per vieną vakarą pasivilioti į lovą kiekvieną ką tik sutikimą našlę ar jam patikusią merginą. Morkaus Sintauto meiliški nuotykių tikrai nėra būdingi amžinajam lietuviui, tam kariautojui, istorijos amžiais pasireiškusiame savo krašto gynėjui, idealistui. Taigi Sintauto, tur būt, tik pusę tiktai priskirti amžinumui — tą kovojimą už lietuviškumą ir lietuviškumo garbinimą. O lovos nuotykius tektų atiduoti graikai Zorbai (nebet Sintautas būtų ėmęs ir įrodęs, kad jo genealogijoje kažkur būta įmaišyta nelietuviško kraujo).

VALISKAS PATRIOTIZMAS
SU GRAMATIKOS
KLAIDOMIS

Tur būt, tautinės kultūros šventėmis laikytini valų eistėd-

lodai. Susirenka valai iš visų Valijos pakraščiu, sako prakalbas, dainuoja, šoka, ruošia poezijos, prozos ir dramos konkursus. O kai pradeda tarptautinę programą, tai įsileidžia ir iš kitur atvažiavusius chorų ir tautinių šokių grupes pasivaržyti.

Kol varžomasi tarpusavy, visa ko pagrindas būna vališkumas. Viskas turi skambėti vališkai ir už valų.

Laikraščiai šiemetinio eistėd-fodo metu ypač atkreipė dėmesį į konkursą laimėjusį prozos dalyką. Kun. Emyr Roberts parašė kūrinių, kuriame vaizduojama Valija XX amž. pabaigoje — visiškai nepriklausoma, savo, o ne anglų vyriausybės valdoma, ir valų kalba žydėdama sužydusi.

Konkursą laimėjęs kūriny, žinoma, parašytas valų kalba, tik pažymima, kad jame esą apšči gramatikos klaidų...

ASMENYBES KULTO
SĄLYGOMIS NUTRUKES
GYVENIMO SIŪLAS

Banalybė, žinoma, yra yda, vis tiek, ar ją savo raštuose naudosis mokslininkas, ar laikrašininkas, ar ypač poetas.

Štai skaitome "Mažojoje lietuviškoje tarybinėje enciklopedijoje" apie Domicelę Eleną Tautkaitę, buvusią komunistinę veikėją ir Kapsuko žmoną. Jos biografija baigiama tokiu banaliu sakiniu: "Žuvo, neteisėtai represuota asmenybės kulto sąlygomis". Gal supresuota? (Be kita ko, taip baigiamos biografijos ir nemažai skaičiaus kitų tokių veikėjų).

Šįkart ne politika čia rūpėtų, bet banalybė. Lietuva juk turi nemažą gerų kalbininkų ir stilistų, net stilistikos klausimus nagrinėjantieji veikalai leidžiami. O štai banalybė sau keroja kaip unis ir ne "asmenybės kulto sąlygomis", o dabar. Juk stilistika reikalauja ir aiškumo, ir tikslumo ir kalbos grynumo, ir prie tų reikalavimų, manytume, turėtų derintis visi raštai. Ar šiuo atveju klystume, ar čia turi būti taikomas koks nors represavimas?

Kaipgi aš susidomėjau tais neteisėtai represavimais? O, va, pasiėmęs vartau "Komunisto" žurnalo Nr. 7, ir ten kaip tik rasčiau apie tą pačią Tautkaitę, ir straipsnelis apie ją baigiamas tokiu sakiniu: "Domicelės Elenos Tautkaitės gyvenimo siūlas nutrūko 1937 metais". Tas nutrukęs siūlas ir sudomino mane. Sakau, gal sentimental, gal vis tiek banaloka, gal taip pat neaišku, kaip ten tas siūlas nutrūko, bet kaip jį jau daugiau žmoniškai, banalybė tuo savo žargonu nebe-bado taip žiauriai akių.

MINIATŪROS MAZASIS IR
SUNKUSIS MENAS

Turėjau progos perskaityti "Vagos" Vilniuje išleistą mažo formato nedidelę (88 puslapių) Vlado Dautarto knygutę "Meškertojoto mozaika", paantraštelę dar pavadintą "mažosiomis novelėmis".

Vis galvodavau, kad mažosios apimtys menas yra pats sunkiausias, nors atsimenu, kaip V. Lazersonas studentams sakydavo, jog tik plepiai privaro puslapių puslapius, kur gabūs žmonės pusėje puslapio ištenka ir sutelpa. Gal jis ir teisybė sakydavo, bet, va, būk tu toksai, kuriam užtenka pusės puslapio!

B. Kazimieraitis

PARAMA UNIVERSITETUI

Katalikų universitetui Washingtone per metus parapijose buvo surinkta 3.500.00 dol. Didžioji dalis tos sumos skiriama studentų paramai. Net 700 studentų iš 66 vyskupijų gavo mokslapagalbą.

Saulėlė raudona, vakaras netoli...

Nuotr. K. Maželis

Nauji leidiniai

• **TECHNIKOS ŽODIS**, 1973 m. gegužės-birželio mėn. Nr. 3. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago skyriaus Techninės spaudos sekcija. Vyr. redaktorius — G. J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill. 60101. Techninės redaktoriaus — J. Slabokas. Administruoja J. Sakalas, 7025 So. Rockwell St., Chicago, Ill. 60629. Žurnalo metinė prenumerata 6 dol., studentams — 2 dol.

Šio "Technikos Žodžio" naujo numerio turinys: Atlanto pakraščio ALIAS skyrių suvažiavimas; Kūryba, tautosaka ir architektūra (Jonas Tautvydas); Plastmasinis sklandytuvas "Lietuva" (Vytautas Peseckas); Transistoriui 25 metai (Viktoras Jautokas); Techninė apžvalga (V. P.); Mokslo ir kūrybos simpoziumas; Ar mokslininkas be laipsnio — mokslininkas? (R. Karazija); Gražaus sumanymo puiki pabaiga (J. Rimkevičius); Centro valdybos žodis kartotekos reikalu (B. Saldukienė). Antrą vietą laimėjęs ALIAS ženkliuko projektas. Studentų dėmesiui. Žurnalas gausiai iliustruotas nuotraukomis ir brėžiniais.

• **Antanas Miškinis, DIENORASTIS**. 1965-1971. Devintoji poezijos knyga. Išeido "Vaga" Vilniuje 192 m. Rinkinys 128 psl.

Antanas Miškinis, kaip žinome, yra Aisčio, Brazdžionio ir Salomėjos Nėries kartos bendraamžis. Jau nepriklausomos Lietuvos metais jis savo poezijos posmais buvo iškopęs į anuometines šio Bosco, Via Colonna, 2. 00044

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGINYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

McKEY & POAGUE
Real Estate Insurance Management
Visų rūšių draudimai žemiausiomis kainomis. Mes atstovaujame geriausias kompanijas. Pasitarkite. Informacijai kreiptis į
EDWARD PAUKŠTIS
3145 W. 63rd St. — HEmlock 4-4300

Frascati-Roma-Italia. Iliustravo Jonas Tričys. Tiražas 1000 egz. Spausdino Saleziečių spaustuve Romoje 1972 m. Leidinys didelio formato, spalvotom iliustracijom, 48 psl., kainą 4 dol.

Eiliuota forma aprašyta lietuvių tautai likimo skirtoji dalia nuo priešistorinių laikų iki šios dienos negandų.

• **SALTINIS**, 1973 m. birželio mėn. Nr. 3. Tikybinės ir tautinės minties žurnalas, išeinantis kas antras mėnuo. Redaguoja S. Matulis, MIC. Administruoja J. Dubickas. Prenumerata metams 3 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England.

• **LIEPSNELES**, 1973 m. liepos mėn. 22 d., Nr. 1 ir liepos mėn. 29 d., Nr. 2. XVII-sios mergaičių stovyklos Dainavoje, Manchester, Mich., laikraštėlis, margai ir įvairiai priepietas ir prirašytas pačių stovyklautojų.

UŽSISAKYKITE DABAR
TIK PER INTERTRADE
EXPRESS CORP.
GERIAUSIĄ DOVANĄ
SIŪSTI

Į LIETUVĄ
dabar, kaip niekad anksčiau
SPECIALŲ RUBLIŲ
PAŽYMĖJIMAI

INTERTRADE EXPRESS
CORP. pirmiausia pasakė apie
tai, o jūs giminės pritarė.

Su specialių rublių pažymėjimais jūsų giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jėgti į krautuvę su 100 dol. ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS
CORP. mielai jums nemokamai prisius įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA
GREICIAUSIAS
PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maždaug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.80.

TAS KURSAS APIMA VISKĄ.
NERA JOKIŲ KITŲ
MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MOSŲ NE.
MOKAMO ILIustruoto
KATALOGO

Užsakykite Dabar.
Užsakykite tik per
INTERTRADE

EXPRESS CORP.
125 East 23rd Street
Penktas aukštas
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

LABAI SVARBŲ
AUTOMOBILIAI

Pilnai garantuotas
greičiausias pristatymas

Pasirinkite iš šių modelių
ZHIGULI VAZ 2101
US \$3912.00

NAUJAUSIAS PAGERINTAS
EXPORT MODEL
ZHIGULI VAZ 2103
US \$4365.00

ZHIGULI VAZ 2102
STATION
WAGON US \$4197.50

EXPORT MODEL
MOSKVITCH 412 IE
US \$3862.00

MOSKVITCH 408 IE
US \$3551.00

ZAPOROZHETS ZAZ 968
US \$2435.00

REIKALAUKIT
SPECIALAUS BIULETENIO
SU AUTOMOBILIŲ
PAVEIKSLAIS,
APARTMENTAIS,
NAUDOTAIS ROBAIS
SVECIAMS IS USSR
REIKALAUKITE MOSŲ
SPECIALIŲ BIULETENIŲ.
MES TURIM 24 METŲ
PATYRIMĄ
SIAME BIZNYJE IR
TAIP PAT TURIM
TUKŠTANČIUS
PATENKINTŲ KLIENTŲ.

Lietuvos gydytojai XVII ir XVIII amž.

(Atkelta iš 2 pusl.)

yra buvę gydytojų, nes 1752 m. gegužės 16 d. Alsėdžiūose įvykusiame Žemaičių vyskupijos kunigų sinode tarp kita ko nutarta, kad "be rašto nuo gydytojo nė vienam neleidiant negavėti" Motiejus Valančius, Raštai, II, p. 334).

Padėtis iš pagrindų pasikeitė XVIII a. gale, 1781 m. Vyriausiojoje Lietuvos Didžiosios Kunigų

WAGNER & SONS
Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomola — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

**ROOSEVELT PICTURE
FRAME COMPANY**
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų
rėmai, pritaikinti paveikslams
ir skelbimams, rėmai — metalu
aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

CHRYSLER — PLYMOUTH — IMPERIAL — VALIANT
BALZEKAS MOTORS
4030 Archer Avenue Tel. VI 7-1515

Now... A New Service From Balzekas!
AUTO RENTAL Rates From **\$6 Day**
NEW PLYMOUTH: Rates start at \$6 Day, 8c Mile
For Rentals Call Mike Kool at VI 7-1515

Nauji 1973 PLYMOUTH, 2 dr. DUSTER \$2,376.00

Nauji 1973 CHRYSLER 4 durų — nuo \$3,695.00

Daugumas automobilių turi Air Conditioning.

Yra likę keletas naujų 1972 metų 4 durų
PLYMOUTH tik už \$1,864.00

VARTOTI gerame stovyje AUTOMOBILIAI parduodami
URMO KAINA.

Turime naujų ir vartotų STATION WAGON.

Seniausias CHRYSLER prekybininkas Chicagoje

**CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
7% Mokamas už 4 m. Minimum \$5,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. Minimum \$1,000
5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.
ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Tiesiog: uždaryta. 9 v. r. iki 9 v. v.

Kultūrinė kronika

UKRAINIEČIŲ MUZIKINIS JEGOS

Amerikos ukrainiečių laisvės fondas drauge su Chicagos ukrainiečių organizacijomis rugsėjo 15 d. 8 v.v. Orchestra Hall patalpose ruošia koncertą su rinktine programa. Dalyvaus ukrainiečių vyrų choras Prometejus, ukrainiečių moterų choras Dibrova ir Dunojaus šokėjų grupė. Vyrų choras šiemet švenčia 25 m. sukaktį, įkurtas Toronte. Jų repertuare liaudies dainos, operų ištraukos, kazokų maršai ir religinė muzika. Jie jau yra suruošę apie 300 koncertų, išleidę savo dainų plokšteles. Choro 75 dainininkai.

Moterų choras įsteigtas 1965 m., dabar turi 85 dainininkes. Daug kartų buvo kviestas dainuoti televizijoje, radijuje, scenoje. Kartu su vyrų choru koncertavo Anglijoje, Vokietijoje, Belgijoje, Italijoje, Prancūzijoje. Abiejų chorų dirigentas — W. Kardash, muziką studijavęs Ukrainoje, Vokietijoje, Kanadoje. Vyrams akompanuoja pianistė M. Barabash, muzikos studijas išėjusi Berlyne ir Vienoje. moterų chorui akompanuoja N. Sereda, baigusi Karališką konservatoriją Toronte.

Dunojaus šokėjų grupė atlieka tipiškus ukrainietiškus šokius. Jie tiek pasižymėjo, kad buvo pakviesti pildyti programą Kanadoje, lankantis karalienei Elzbietai. Jų vadovas O. Sometz.

NEDERLANDAI DAR VIS PRISIMENA LIETUVIŲ POEZIJĄ

1971 m. buvo išleistas Z. Tenisonaitės paruoštas lietuvių poezijos rinkinys nederlandų kalba "Een steen heeft geen hart", ir anuomet pasirodė apie tą rinkinį gražių atsiliepimų.

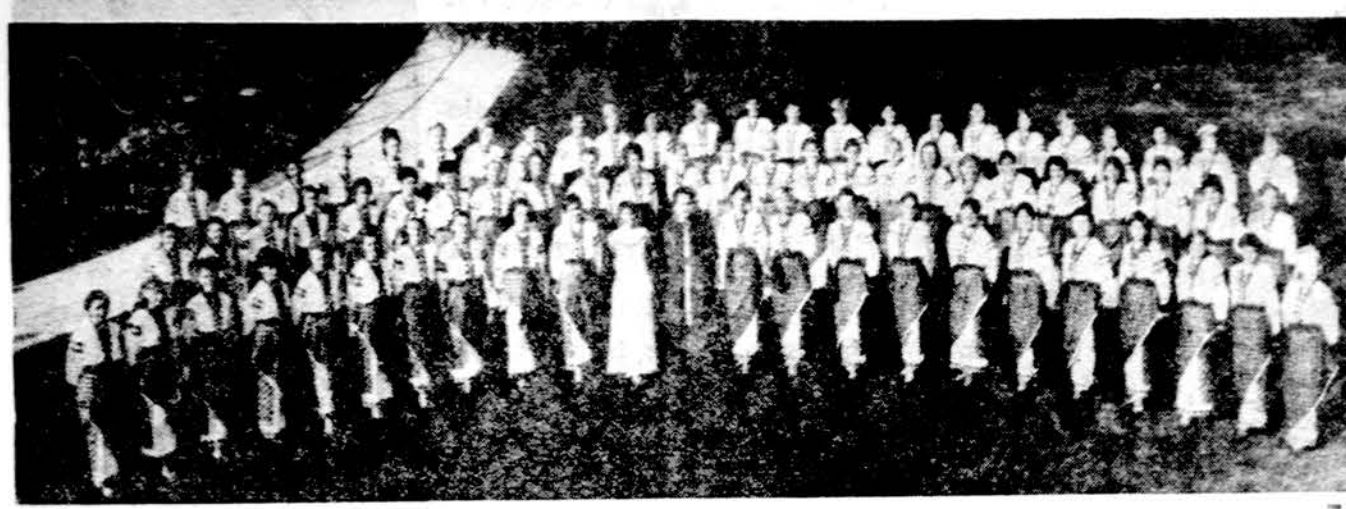
Knyga jau išparduota, bet ir liigi šiol dar netrūksta apie ją atsiliepimų. Ana, "Ons erfdeel" žurnalo šių metų gegužės-birželio numerįje skaitytojus su tuo rinkiniu supažindina Aldert Walrecht.

Autorius supažindina iš tolo, pradėdamas nuo Lietuvos padėties. "Kažin, straipsnio autorius sako, ar susirastų kitas toks kraštas, kaip mažoji Baltijos valstybė Lietuva, kurios istorija būtų pilnesnė priepaudo. Lenkai, vokiečiai, rusai, laisva po 1920 m., pagaliau SSSR dalis. Nemaža lietuvių antrojo pasaulinio karo metu išsisklaidė po pasaulį".

Metamas žvilgsnis ir į kultūrinę praeitį — gintaro papuošalus, Pacitavės pesimistiškus poeto A. Mackaus žodžius, autorius sako, kad Lietuva vis tiek gyva ir dar kaip tik, Z. Tenisonaitės triušo dėka, ji gyva ir nederlandų kalba.

Jam knygoje labiausiai patiko M. J. Saulaitytės "Broliui" ir D. Paškevičiūtės "Meilė".

A. Walrecht ta proga primena ir kitą naujieną, kad lietuvių kal-

Toronto (Kanadoj) ukrainiečių moterų choras Dibrova (viršuje) ir Toronto ukrainiečių vyrų choras Prometeus. Abiejų plačiai žinomų chorų ir Toronto ukrainiečių šokių grupės Dunay koncertas Chicagoje įvyks rugsėjo mėn. 15 d. (kitą šeštadienį) 8 val. vak. Orchestra Hall, 220 So. Michigan Ave. (žiūr. Kult. kroniką).

ba pasirodė tos pačios Z. Tenisonaitės sudaryta "XX-jo amžiaus nederlandų poezijos rinktinė". Iš jos lietuviui skaitytoju būsią aišku, kad olandai ir flamai taip pat rašo poeziją.

LIETUVIŠKŲ NOVELIŲ RINKINYS NEDERLANDAMS

Z. Tenisonaitė-Hellemans pasiryžusi sudaryti lietuvių rašytojų novelių rinkinį nederlandų kalba. Tam rinkiniui imianti tik keleto šių dienų rašytojų kūrinius.

ISLEIS SOLŽENICINO BIOGRAFIJA

Mokslininkas Z. A. Medvedevas, kurio pilietybę neseniai atėmė Sovietų Sąjunga, parašė Nobelio laureato Solženicino biografiją, kurią gruodžio mėnesį išleis Alfred A. Knopf eidykla. Knygos pavadinimas: "Ten Years After Ivan Denisovich". Medvedevas yra Solženicino artimas draugas. Knygoje be kitų dalykų atskleidžiamas Solženicino ryštas kelti balsą prieš biurokratų priepauidą, taipgi išryškinama Sovietų inteligentijos padėtis paskutiniuose audringuose metuose.

KAFKOS VERTIMAS TIKRESNIS UŽ ORIGINALĄ

Britai (Secker and Warburg leidykla) išleido Franz Kafkos trumpųjų dalykų pirmąjį tomą. Tie trumpieji dalykai nebe nuo šiandien jau žinomi anglams, nes jie buvo ir anksčiau paskleisti brangiomis ir pigiomis laidomis.

Ypatingai tik yra tai, kad Oxfordo universitetas turi nupirkęs Kafkos rankraščius, dėl to naujajai leidiniui paruošęs Malcolm Pasley kai kuriuos anksčiau spausdinant iškraipytus dalykus pataisė, naudodamasis originalu. O vokiški leidimai kol kas tebėra nepataisyti. Vadinas, išeitų, kad vertimas yra tobulesnis už originalą.

NEBEPRIIMA NAUJŲ STUDENTŲ

Illinois universiteto padalinys Urbanoje jau nuo rugp. 17 d. nustojo priiminėti pradedančius studentus, nes visos vietos užpildytos.

"LIETUVOS ATSIMINIMAI"

Radio Valanda jau 30 metų tarnauja New Jersey, New York ir Connecticut lietuviams. Kas šeštadienį nuo 4 iki 5 val. p. p., iš WEVD stoties New York (1330 kil. AM ir 939 meg. FM).

Direkt. — Dr. Jokūbas J. Stukas, 1467 Force Dr. Mountainside, N. J. 07092

Tel. 232-5565 (code 201)

Kviečiame taip pat klausytis Lietuviškų Kultūrinio Valandų anglų kalba, iš Seton Hall Universiteto radijo stoties. (New Jersey WSOU) (89.5 meg. FM) Pirmadienį, 8:05-9:00 v. v. (Vadovauja prof. J. Stukas)

Rūpestis žmogumi

(Atkelta iš 3 psl.)

klausimas, sudaręs rūpestį žmogumi pačiuose savo pagrinduose.

Trys pasaulėžiūros lenktyniaujančios viena su kita šiam klausimui atsakyti: egzistencializmas, marksizmas ir Krikščionybė. Kiekviena iš jų manosi turinti aną G. Marcel minėtą "vidinį veidrodį", kuriame mes galį paregėti tikrąjį savo paveikslą ir suprasti, kas esame ir kodėl savimi rūpinamės.

Kiekviena iš jų todėl ir skelbia esanti tikrasis humanizmas. Ka šie trys veidrodžiai rodo, pasklaidys tolimesnės trys paskaitos. Tada iš tikro pamatysime, kuris veidrodis mus atspindi ir ar iš tikro jis mus atspindi.

Dabar gi, baigiant šią įvadinę paskaitą, tenka tik pastebėti, kad humanizmas kaip mūsų laiko problema anaiptol dar nėra laimėjęs, greičiau uždavinys. Tai problema tiesiogine šio žodžio prasme; sunki ir neišspręsta problema, nuo kurios betgi tokio ar kitokio išsprendimo priklausys tolimesnės istorijos kelias. Žodis "humanizmas" šiandien reiškia paskatą bei kvietimą, kad gelbėtų žmogų agonijoje; žmogų, kurio vertei bei kilnybei išryškinti bei išamoniinti žmonija yra dirbusi, kovojusi ir kentėjusi tokius ilgus amžius.

ISNAŠOS:

1. Claude Geffré, Die Krisis des Humanismus und die Zukunft der Theologie, "Concilium" 1973, nr. 6-7, p. 380.
2. Ludwig Feuerbach, Das Wesen des Christentums, Berlin 1956, t. II, p. 407.
3. M. Dufrenne, Pour l'Homme, Paris 1968, p. 10.
4. M. Dufrenne, op. cit. p. 229.

RADIO PROGRAMA

Seniausia Lietuvių Radio Programa Naujojoje Anglijoje, iš stoties WLYN, 1360 bangos, veikia sekundienias nuo 1:00 iki 1:30 val. po pietų — perduodama vėliausių pasaulinių žinių santrauka ir komentarai, muzika, dainos ir Magdutes pasaka. Šią programą veda Steponas J. Minkus. Biznio reikalais kreiptis į: Baltic Florists — gėlių bei dovanų krautuvę, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. Telefonas AN 8-6489. Ten pat gaunamas ir dienraštis Draugas.

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogor, President

5 1/4 %

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
490 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60628
PHONE: 294-4078

7 %

4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

18. Gabriel Marcel, op. cit. p. 57.
19. Jean - Marie Domenach, Die Gesellschaft ir tt., p. 388.
20. Plg. šiuo atžvileliu ypač būdingą straipsnį "Praxis und Diskussion der Euthanasie", "Imprimatur. Nachrichten und kritische Meinungen aus der katholischen Kirche", Trier 1973, nr. 5, p. 145-49.
21. Plg. Gabriel Marcel, Erniedrigung des Menschen, p. 80.
22. Gabriel Marcel, op. cit. p. 63.
23. Jean - Marie Domenach, op. cit. p. 388.
24. Plg. Gabriel Marcel, op. cit. p. 156.

25. Gabriel Marcel, op. cit. p. 147.
26. Cit. "Herder-Korrespondenz" 1973, nr. 8, p. 431.
27. Gabriel Marcel, op. cit. p. 165-66.
28. Gabriel Marcel, op. cit. p. 147.
29. Martin Buber, Das Problem des Menschen, Heidelberg 1961, p. 163.
30. Gabriel Marcel, op. cit. p. 247.

DAUG STOJANČIŲ I UNIVERSITETUS

Šiems 1973-4 mokslo metams Illinois kolegijas ir universitetus įstojo 299,000 studentų pradinėms studijoms ir 79,000 siekiančių aukštesnio mokslo laipsnio. Viso įstojo 378,000 studentų.

EXPERT BODY WORK

COLLISION EXPERTS
JOHN STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Pataisymas.
Transmissions — Dažymas — Motoras — Karosrijos (Body) ir Sparnų darbas
2637 W. 47th St., tel. 523-1249
Chicago, Illinois 60632

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET TEL. CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS, RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNHALL 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYŠ MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS
MAKINOMAS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8691

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Kopyčios:
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
8307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401
STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ
2314 W. 23rd PLACE Tel. Vrginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE, CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1008

Filmų įvairumai

Gyvenimas prasideda po 40 metų

STASĖ SEMENIENĖ

Balzakas teigė, kad moteris įdomiausia po trisdešimties metų ir vyresnė. Gyvenime net išpildytino posakis "Balzako amžiaus moteris".

Amerikoje dažnai tenka girdėti, kad "gyvenimas prasideda po keturiasdešimt metų". Dabar buvo pastatytas dailus spalvotas filmas "40 CARATS", puikus perdavimas ekrane labai sėkmingas ir juokingas, ilgai Broadway scenoje ėjusios komedijos.

Vyresnio amžiaus persiskyrusi moteris, palydėjusi savo keturiasdešimtąją vasarą (norvegė aktorė Liv Ullmann savo pirmoje rolėje amerikietiškoje filmo) visai atsitiktinai sutinka Graikijos saloje jaunuolį, vos peryžengusį savo dvidešimties metų gyvenimo slenkstį (Edward Albert). Rafinuota moteris nė nemano kada daugiau besusitikti su tuo jaunu vaiku. O tačiau jis peržengia jos namų slenkstį Manhattane, kai ateina į pasimatymą su jos dukra (Deborah Raffin), pavaduodamas savo drauga.

Šitoji, pasakytume, gegužės — gruodžio meilės istorija, įkūnyta švelnion ir pagaunančion realybėn, buvo rašytojo Leonard Gershe nuopelnas savo gyvenimišku

įsitikinimu. Visa eilė gerų aktorių sukuria puikius charakterius — vyresnis vyras iš Texas (Billy Green Bush), motinos amžiaus, bet įsimylėjęs ir dukterį (viena ramiausių ir gražiausių išvaizdos jaunuolių ekrane); besikišanti į svetimus reikalus modernioji moteris (Binnie Barnes); nevykęs, bet malonus, buvęs motinos vyras (Gene Kelly); ištikima, išmintingus žodžius, kaip perlus, mėtanti sekretorė (Nancy Walker).

Liv Ullmann, švedo Ingmar Bergmano mylimiausia aktorė, čia yra jautri, o vietomis šiek tiek vėjavaikiška moteris, pagauta, tarp troškimo ir šalto samprotavimo.

40 CARATS, tiek scenos veiksmas, tiek filmas pagrįstas mintimi, kuriai laikas tikrai jau pribrendo: kodėl vyresnės moterys vis turi kitaip elgtis negu senesnės? Ta mintimi filmas ir baigiamas laiminga pabaiga. Filmas taip vykusiai ir įtikinančiai sukurta, kad daugelis moterų nė nemanyd priešintis vyraujančiai minčiai. O ar ji pagaus visus žiūrovus, tai jau būtų kitas klausimas.

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

Laiškas iš Vokietijos

MANO PIRMOSIOS DIENOS HAMBURGE

Vos įkėlus koją į Hamburgą, jis palieka gerą įspūdį. Tai gražus miestas, labai idomus, svarus, tikrai toks, kokį aš jį vaizdavausi. Jis daug didesnis, negu tikėjau, labai didelis judėjimas, o taipgi daugybė žmonių mala gatvėmis. Pirmą žvilgsniu akysna krenta Hamburgas visa galybė gelii — ju maitai visur. Aplankius išgarsintą zoologijos sodą, randi milžinišką, gražiai prižiūrtą parką.

Gyvename toli užmiesty, net visai kitoje federalinėje valstybėje — Schleswig Holstein. Mūsų butas yra trečiame aukšte (oit), tai gera mankšta po amerikietiško gyvenimo. Butas labai gražiai pastatytas, kurių daug rikiojasi tokių visoje gatvėje. Visi jie supami skoningai puikios žalios vejelės, medžių, krūmų ir vėl nesibaijančių čia gelii. Kiekvienas langas čia puošiasi žydinčiomis gėlėmis iš lauko ir žaliuojančiais augalais vazonuose iš vidaus. Dar kas krenta į akis (ypač moterims), tai baltutėlės, švelnutės užuolaidos.

Butai čia labai moderniškai, didžiuliai kambariai su visais moderniausiais patogumais ir baldais. Vokiečiai balkonuose po spalvingais skėčiais ir gietus valgo ar vakarienai. Idomu, kad butų kainos ne taip baisios, vidutiniškai apie 500 markių mėnesiui.

Oras Hamburgėje yra labai geras, šilta, bet nekaršta, visą dieną gražus, o naktį vėsus, netgi šaltas. Po Amerikos ypač moterims čia pasigenda labai tvirtinamą „closetu“ (spintu), pagal amerikietiška išmintingą išradimą taip gausiai patogiai įtaisytą kiekvienam miegamajame. Todėl čia turi pirkti spintų — baldų, vadinamų „Schrank“.

Vaikams prisiderinti prie vokiškos atmosferos nėra labai lengva. Kristutis (7 m.) yra tikrai juokingas — jis su kiekvienu čia šneka angliškai ir laukia atsakymo. Petruskas (5m.) gi yra daug gudresnis. Jis sako: — Ar tu nežinai, kad jie tavęs nesupranta? Jie visi yra vokiečiai! —

Kas mums nepatinka Hamburgėje?

Gera, pirmiausia tai tas padūkęs vokiškas „vado“ kompleksas. Taip ir primena tėvėlių pasakojimus apie visokiausias „verbotten“ litanijas.

Taisyklės, taisyklės, tvarkos dėsniai, nuostatai visur — kiekvienam žingsnyje. Vaikai negali žaisti čia pat gražiai įrengtoje smėlio dėžėje nuo 1 v. p.p. ligi 3 v. p.p., o taipgi po 6 v. p.p. jokio žaidimo, jokio lakstymo ant žolės. Verbotten! Uždrausta! Ir išaiškink tu tai trims sveikiems, gyviems berniukams trejų, penkerių ir septynerių metų amžiaus! O baisi spygliuota vieta visur, kad tik apsaugotų žolę. O kaip su vaikų apsauga?

Vokiškasis šaltumas

Niekas čia sutiktas nepasako,

Nijolė Semėnaitė-Etzwiler su savo vaikais Petruku, Mikumi ir Kristuti.

nė „Guten Morgen“, išskyrus Frau Sarges, mūsų angeliškai gerą kaimynę, kuri su vyru puikiai abu kalba angliškai. Kai teko būti Brazilijoje, tai visai svetimi, nepažįstami žmonės susistabdydavo gatvėje pakalbėti, o, kai atsikraustėme į savo butą Fortalezoje (tarnaujant Brazilijoje su vyru Taikos korpuse), visi kaimynai subėgo su maistu ir kiekvienas parklupdamas per kits kita siūlėsi su pagalba. Panašiai teko patirti ir Middletone, Wisconsin, besikuriant, iš tų pačių amerikiečių. Tik ne čia!

Sėdėjau sykį su savo vaikais parke pusę valandos prie smėlio dėžės, kurioje kapstėsi ir vokiečiai, su tuzinu vokiečių „Mutis“ (mamyčių) ir nei viena jų net nežvilgtelėjo į atsitrenkusią iš žūrio. Negaliu to pakeisti! Bus sunku praprasti prie vokiško šalto nedraugiškumo.

Baisios kainos

Kad kainos čia aukštos, jau teko girdėti, būnant JAV-ese, bet, kad jos taip būtų baisios — nei mes nesitikėjome. Visko yra —

vitrinos ir krautuvės lūžta nuo prekių (ir net daug gražesnių kaip Amerikoje), bet kainos irgi fantastiškos. O tačiau žmonės perka, nes jų niekur netrūksta parduotuvėse.

Mano vokiečių kalba yra daugiau, negu juokinga, bet krautuvinėms labai kantrūs ir malonūs, mėgina mane suprasti. Gerai, kad pasiėmėme daugiau pinigų, nes kredito gauti užsienietis, tas vargšas „Auslander“, tegul ne mėgina! Jam neduoda.

Maisto skonis čia fantastiškas. Taip, kaip tikrai iš tėvėlių girdėjau, kad jis net ir kvepia čia Europoje skirtingai. O jau ypač pyragai ir pyragaičiai! Schwarzwald Kirschtorte, Nusstorte ir visi kiti nežemiško skonio. Vaisiai taipgi jau vien savo kvapniu vilioja. Margarina gali šaukštu valgyti, nes jo skonis yra kaip amerikiečių „plakats sviestas“ (whipped butter).

Pardavėjai krautuvėse stengiasi padėti. Pavyzdžiui, prie medžiagos mergina, kalbanti angliškai, ne tik padėjo patarimais, bet ir nesilėdė nereikalingu prekiu, kaip pamušalo ar kitko nebruko.

Porą kartų nepasimusi iš namų pakankamai pinigų, pritrūkus nebenerėjau pirkti, o pardavėjai (sykį net didžiuliam magazine) sako, tai tvarkoj, sumokėsit mums, kai jūs „wiederkommen“. Jie visi yra taip sąžiningi, kad to paties tikisi ir iš tavęs. Kaip gera ir puiku! Net sieloje geriau su tokiais žmonėmis bendrauti.

Vien tikrai prijungti telefoną kainuoja DM 120 Nesiskuskite amerikietiškomis kainomis!

Dejuojantieji amerikiečiai

Ieškome Hamburgėje lietuvių. Dovydas buvo sutikęs vieną, bet jis antros kartos ir visai atitrūkęs nuo lietuviško gyvenimo. Prisijusite bent vieno lietuviu adresu, kitus patys tada susirasime.

Amerikiečių intelektualų arti gyvenančių čia yra, bet prie jų iš-

vados, kad tiesa, ką vienas amerikietis fizikas apie juos pasakė, charakterizuojamas:

— Jie nieko kito nedaro, kaip tik skundžiasi.

Ir tiesa. Amerikiečiams viskas čia nepatinka.

Nežiūrint, kaip man reikia čia savųjų kompanijos, su amerikiečiais neįmanoma. Vos trumpai su jais pabendraurus, jaučiaus išsekus ir pavargus. Nuolatinis skundimasis. Neįtikėtum kuo jie skundžiasi: pieno skonis per daug, i grietinės panašus (čia pienas riebesnis); maistas čia supakuotas mažesniais gabalais (tai pirkite daugiau, neišmanėliai); čia nėra užlenktais galais, matracą gabiančių paklodžių („fitted sheets“) vadinamų. Oi, pasaulis sugrius!

O nežiūrint vokiško šaltumo, turime porą kaimynų virš mūsų — Sarges ir Reichels šeimas — kurie yra nuostabiai malonūs. Reichel buvo rusų belaisvių Estijoje 4 m. Jis ir jo visa šeima yra labai mieli ir draugiški, kaip lietuviai. Tik jie turi tave pirmą pažinti.

Trūksta mokytojų

Vaikai būna pradžios mokykloje nuo pusės aštuonių ligi dešimtos. Kartais gal kiek ilgiau, nes labai trūksta mokytojų. Jei kas lietuvių mokytojų tuo darbu domėtųsi, tai jie čia labai laukiami. Moka neblogai ir markėmis ne doleriais, kurios irgi nėra čia apmokestintos (tax free). Butą gyvenimui irgi parūpina valdžia.

Gauname Time ir jame vaizduojamas Amerikos gyvenimas ilgesio nesukelia, nors pasigendame savo namų Middletone, Wisconsin, kur nei durų nerakindavome, nei automobilio neuždarydavome.

Nežiūrint, kad čia reikia visur brangiai mokėti už kiekvieną nušičiaudėjimą, muziejai yra visai veltui. Aplankėm vieną jų, pilną

P. Kinderienė (iš k.) daug mezza įvairių originalių drabužių. O M. Memėnaitė pati sukuria ir pagamina įvairius rūbus atskiroms progoms. Jos abi pademonstruos savo originalius pavyzdžius Putnamo seselių rėmėjų madų parodoje spalio 6 ir 7 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Nuotr. V. Jasinevičiaus

Putnamo seselių rėmėjų valdyba (jos dalis) pasirodusi sutikti svečius spalio 6 ir 7 d. Jaunimo centre, madų parodoje, Chicagoje. Sėdi iš k.: M. Remienė ir L. Pupienė. Stovi iš k.: pirm. O. Gradinskienė, S. Endrijonienė ir V. Cepaitienė. Nuotr. V. Jasinevičiaus

senienų, laivų įvairiausių modelių ir kitko.

Vieną dieną turėjome didingą ekskursiją — uosto apžiūrėjimą, kaip valdžios kvietiniai svečiai. Buvo tikrai kvepiantys idomu. Perėjome per jūrininkų kvartalus ir radome portugalų parduotuves. Buvo gera proga pakalbėti vėl portugalaiškai.

Nežiūrint savųjų pasilgimo, gyvenimas yra čia malonus, o Hamburgas yra taip gražus, kad negali jo nepažinti.

Laukdama lietuvių adresų, siunčiu visiems linkėjimų

Nijolė

Moterų pasauly

— Grasilda Reinytė, (Bernadotos ir dr. Jono Reinių dukrė), Pedagoginio lituanistikos instituto studentė, parašė idomų straipsnį „Kuo aš noriu būti?“, kuri idėjome praeitą kartą šiame skyriuje. Gabioji jaunuolė ne tik puikiai humoristiškai mintis dėstė, bet ir parodė lietuvių kalbos gerą pažinimą ir vaizduotės lankstumą, ir lengvą plunksnos valdymą. Tėvai ir mokytojai pradžiai labai maloniai savo vaikus, mokinius ir studentus paskatinti daugiau rašyti ir mūsų spaudą. Daug užkastų talentų slypi dėl drovumo ar nerangumo. Laukiame ir daugiau mūsų atžalyno šiame skyriuje. Be atžalyno spaudos ateitis bus liudna.

— Nijolė Semėnaitė — Etzwiler išvyko dviems metams su šeima į Hamburgą, Vokietiją, kur jos vyras dėsto aukštąją matematiką. Nijolė pažadėjo bendradarbiauti savo straipsniais šiame skyriuje. Dabar dedame padrikas mintis iš jos privačiai atsiųsto laiško, manydami, kad mūsų skaitytojos dar vis domisi Vokietija, savo buvusią pereinamąją pastogę. Nijolė yra rašiusi daug straipsnių iš Brazilijos, kai ji ten studijavo Sao Paulo'e, gavusi Fulbrighto stipendiją, ir vėliau kartu su savo vyru Dovydu tarnaudama Taikos korpuse. Abu su vyru gavę magistro laipsnius Wisconsin universitete, Dovydas jame dėstė matematiką, o Nijolė vasaros metu portugalų ir ispanų kalbas. Žiema, augindama trejetą sūnelių, Nijolė dėstė abi kalbas korespondenciniu būdu Wisconsin universitete Madisone, Wisconsin.

— ALIAS (Am. Liet. Inž. ir Arch. sąj.) Moterų pagalbinio

Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus moterų vieneto arbatėlė

Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus Moterų vienetas rengia arbatėlę muziejuje, 4012 S. Archer, rugpjūčio 16 d., sekmadienį.

Viena programos dalis bus lėlių parodėlė, kurios rengimo pirmininkė yra Blanche Kezenė (Kezes).

Arbatėlės ruošimo pirm. yra Pat Bardis.

Be lėlių parodėlės, dar bus išstatytos antklodės, net 100 metų senumo, visos rankų darbo ir jas pademonstruos W. Jagiellenė (Jagiella).

Norintieji atsilankyti, prašomi paskambinti Pat Bardis tel.CL.4 — 4600.

Mussolinio laikotarpį, pokario įtampas, Vatikano II suvažiavimo darbus. Taigi skaitymas šio veikalo daugelį atžvalgų patrauklus.

Čia stengiamasi Joną XXIII pavaizduoti toki, koks jis buvo, įterpiant ir jo taiklų humorą. Romos kurijos jis vienu metu buvo laikomas per daug liberaliu ir, tapęs popiežiumi, jis vienu metu prisitarė: „Esu aš gyvas pavyzdys, kaip kunigas, net šv. Oficijų kongregacijos nuskirtas stebėjimui, gali tapti popiežiumi“.

Knygoje išryškina Jono XXIII pastangos jungti krikščionis. Jis vienu kartu savo bičiuliui Oakley pritarė: „Kada tik aš pamatau sieną tarp krikščionių, stengiuosi išplėsti iš jos bent vieną plytą“. Jonas XXIII buvo uolus savo pareigose. Kai kard. Pacelli kartą jo ėmė paršyti neapsunkinti taip labai savosios trapios sveikatos, jis atsakė: „Bažnyčiai yra geriau mirę popiežius, negu toks, kuris negali veikti“. Kartą Vokietijos atstovas Turkijoje Papenas kreipėsi į Vatikano atstovą toj pat šaly, į būsimą Joną XXIII, skatindamas, kad jis darytų įtakos, jog Vatikanas palaikytų Vokietiją, stojančią prieš ateistinę Rusiją. Roncalli tada jam atsakė: „O ką aš pasakysiu šv. Tėvui apie tuos tūkstančius žydų, kurie mirė Vokietijoje ir Lenkijoje nuo jūsų tautiečių rankų?“

Veikale iškeliamas faktas, kaip Pijaus XII metu Vatikanas uoliai gelbėjo žydus. Vienu metu Vatikanas paskyrė net 100.000 dolerių vien tik Rumunijos žydams gelbėti.

Apskritai veikalas visais atžvilgiais įdomus ir skaitytinas.

J. Pr.

EKUMENINĖS STUDIJOS JERUZALĖJE

Apie 50 krikščionių mokslininkų, pasauliečių vienuolių ir kunigų, susirinko Jeruzalėn šėjų saivačių ekumeninių seminarių teologinėms studijoms Ekumeniniame institute. Susirinko katalikų ir protestantų mokslininkai iš JAV, Prancūzijos, Anglijos ir Australijos.

Gražusis jaunimas, dalyvaujantis parodoje Inžinierių ir architektų išvykoje Union Piere. Dalis šių jaunuolių (visi jie yra inžinierių vaikai) žada atlikti linksma nuotaikingą trumpą programą ALIAS (Am. Liet. Inž. ir Arch. sąj.) Moterų pagalbinio vieneto ruošiamame pobūvy lapkričio 3 d. Tautiniuose Namuose. Sėdi iš k.: Narytė, Statkutė ir M. Eivaitė. Stovi iš k.: M. Burbaitė, A. Lazauskaitė, V. Eivaitė ir Raimundas Lapas.

Lėlių parodėlė besirodanti. Iš kairės: Blanche Kezes, parodėlės rengimo pirm., Adelė Zunienė, Lietuvių kultūros Balzeco muziejaus moterų vieneto pirmininkė ir Pat Bardis, arbatėlės ruošimo pirm. A. Zunienė laiko vieną originalių Toni lėlių, kuri yra 20 m. senumo. P. Bardis laiko Browne lėlę, 10 m. senumo. Nuotr. J. Kasakaitis